

Б. С. Халыкова, А. Д. Рыжкова

ГЕОГРАФИЯ

Зерде бұзылыстары бар балаларға арналған
арнайы мектептердің (сыныптардың) 8-сыныбына
арналған

ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ

Қазақстан Республикасының
Оқу-ағарту министрлігінің тапсырысы бойынша

Алматы
2023

ӘОЖ 376
КБЖ 74.3
X17

«География» пәні бойынша оқу-әдістемелік кешенге арналған әдістемелік құрал зерде бұзылыстары бар білім алушыларды оқытудың педагогикалық үдерісін ұйымдастыруда мұғалімге көмек көрсету мақсатында құрастырылған.

Әдістемелік құралды арнайы білім беру мектебінде, сондай-ақ инклюзивті білім беру жағдайындағы жалпы білім беретін мектепте де зерде бұзылыстары бар оқушыларды оқытуды ұйымдастыруда қолдануға болады.

Халыкова Б.С. т.б.

X17 География. Зерде бұзылыстары бар балаларға арналған арнайы мектептердің (сыныптардың) 8-сыныбына арналған әдістемелік құрал / Б. С. Халыкова, А. Д. Рыжкова. – Алматы: «ӘБЕО орталығы» ЖШС, 2023. – 76 б.

ISBN 978-601-347-529-5

ӘОЖ 376
КБЖ 74.3

ISBN 978-601-347-529-5

© «ӘБЕО орталығы» ЖШС, 2023

КІРІСПЕ

8-сыныпқа арналған «География» оқу-әдістемелік кешені (оқулық, кескін карталары бар атлас, мұғалімге арналған әдістемелік құрал) жеңіл ақыл-ой кемістігі бар білім алушылар үшін жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу жоспары мен Үлгілік оқу бағдарламасы негізінде әзірленген және құрастырылған.

ОӘК мазмұны жалпы және арнайы педагогика қағидаттарына сәйкес оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдерін:

- оқытудың түзету-дамыту және әлеуметтік-бейімдеу бағытын;

- әр білім алушы үшін әрекеттік, сараланған және жеке тәсілдерді іске асыруға бағытталған.

«География» оқу пәнінің мақсаты білім алушыларда күнделікті іс-әрекетте қолдана алатын қолжетімді географиялық ұғымдар мен дағдыларды қалыптастыру болып табылады.

Оқу-әдістемелік кешен шешуге көмектесетін «География» оқу пәнінің негізгі міндеттері:

1) білім алушыларда табиғи нысандар мен қоршаған әлемнің аумақтық айырмашылықтары туралы қарапайым мәліметтерді қалыптастыру;

2) жеке табиғи құбылыстардың; адам мен табиғат арасындағы байланысты түсіндіру;

3) табиғатқа қатысты диалектикалық, ғылыми көзқарастар қалыптастыру;

4) табиғат пен табиғи құбылыстарды жүйелі бақылау арқылы оқушылардың жеке тәжірибесін байыту;

5) білім алушылардың табиғатты қорғау санасын тәрбиелеу;

6) білім алушылардың көрнекілік-бейнелік және сөздік-логикалық ойлау элементтерін дамытуға ықпал ету, сөздік қорын молайту, байланыстыра сөйлеу тілін дамыту.

География патриоттық, халықаралық, эстетикалық және экологиялық тәрбие үшін үлкен материал береді. Сондай-ақ, географиялық материал зерде дамуы бұзылған білім алушылардың танымдық іс-әрекетін дамыту және түзету үшін айтарлықтай мүмкіндіктерге ие.

Оқулық мазмұнына бөлімшелер білім алушылардың 6-7-сыныптардағы «География» пәні аясында алған білімдерін ескере отырып енгізілді. География курсы оқу барысында «Жаратылыстану» (топырақ, пайдалы қазбалар, су ресурстары, адамның шаруашылық қызметі), «Тарих» (өлкеміздің тарихы, географиялық номенклатура) пәндерімен, сондай-ақ «Ана тілі, оқу», «Математика» пәндерімен пәнаралық байланыстар орнатылады.

Бұл оқу құралы географияны оқыту мақсаттарына жауап береді, оқу үдерісінің тиімділігін арттыруға ықпал етеді. Оқу құралында ұсынылған материалдар мұғалімге сабақта оқушылардың әртүрлі оқу және танымдық іс-әрекеттерін ұйымдастыруға, оқыту әдістері мен құралдарын таңдауға мүмкіндік береді.

8-СЫНЫПҚА АРНАЛҒАН «ГЕОГРАФИЯ» ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕШЕН ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

«Материктер мен мұхиттар географиясы» бөлімінің мазмұны қамтитын оқу тақырыптары:

- Кіріспе. Материктер мен мұхиттар географиясы нені зерделейді?

- Мұхиттар.

- Материктер.

- Еуропа мемлекеттері.

- Азия мемлекеттері.

- Қазақстан және таяу шет елдер.

Оқулықтың негізгі бірлігі – бір сабаққа сәйкес келетін параграф. Әр параграфтың алдында зерделенетін ең басты

нысан (Сен ... білетін боласың) және білімді өзектендіруге арналған сұрақтар ерекшеленеді.

Оқулық мәтіндерінде негізгі теориялық мәліметтер: географиялық нысандарды сипаттау, ұғымдарды анықтау, нысандар мен табиғат құбылыстары арасындағы себеп-салдарлық байланыстар, негізгі білімді ашуға көмектесетін ақпараттар қарастырылады.

Кіріспеде оқушыларды оқулықпен жұмыс істеуге ынталандыратын параграфтар бар. «Кіріспе» тақырыбында «Материктер мен мұхиттардың географиясы нені зерттейді?», «Материктер мен мұхиттар жартышарлардың физикалық картасында» бөлімдері бар. Онда 8-сыныпта не және қандай дәйектілікпен оқылатыны туралы айтылады.

«Мұхиттар» бөлімшесінде Атлант мұхиты, Солтүстік мұзды мұхит, Тынық мұхит, Үнді мұхиттар белгілі бір дәйектілікпен зерделенеді: мұхиттың географиялық жағдайы, климаты мен суының қасиеттері, мұхиттың органикалық әлемі, мұхит ресурстары және оларды пайдалану туралы жазылған.

«Материктер» – оқулықтың ең үлкен бөлімшесі. Тақырыпты зерттеу Оңтүстік жартышардағы материктерді (Африка, Аустралия, Антарктида, Оңтүстік Америка) қарастырудан басталады және Солтүстік жартышардағы материктермен (Солтүстік Америка және Еуразия) аяқталады. Зерделеудің бұл дәйектілігі бойынша оңтүстік жартышардың материктерінде ендік аймақ, климат пен табиғи аймақтардың географиялық ендікке тәуелділігі жақсы байқалады. Бұл тәсіл білім алушыларға материктің тұтас бейнесін жасауға мүмкіндік береді.

Барлық материк: материктің географиялық жағдайы (жер бедері, материктің табиғаты); материктің өсімдіктер мен жануарлар әлемі; әлемдегі материктер (материк туралы не белгілі, материкте кім тұрады, халқы немен айналы-

сады); материкте орналасқан мемлекеттерді зерделеудің құрылымы бірдей болады.

«Еуропа мемлекеттері», «Азия мемлекеттері» бөлімшелерін оқу барысында оқушылар кейбір елдермен: Ұлыбритания, Жапония және Қытаймен толығырақ танысады. Мемлекеттерді зерделеу үшін таңдау елдің мәдени және тарихи маңыздылығына, оның адамзат өркениетінің дамуындағы рөліне байланысты.

8-сыныпта «Қазақстан және таяу шет елдер» кіші бөлімшесінде Қазақстанды зерделеу жалғасады. Бірқатар тақырыптар 6-сыныптан 8-сыныпқа дейін күрделене түседі және кеңейтіліп беріледі, бұл зерде даму бұзылыстары бар білім алушылардың географиялық білімді неғұрлым толық игеруіне ықпал етеді.

Оқулықтағы оқу ақпараты білім алушылардың оларды орындау әдісін таңдау мүмкіндігін ескере отырып әртүрлі формада – түсіндірме мәтін, иллюстрациялар, сызбалар, анықтамалық материалдар, географиялық сөздік, әртүрлі деңгейдегі тапсырмалар жүйесі түрінде ұсынылған. Құрылыстар мен елдерді зерделеген кезде мұғалім қосымша әдістерді – коллаж, сызбалар, суреттер, презентациялар жасау, жергілікті тұрғынның немесе туристің атынан қысқаша әңгіме жазу тәсілін қолдана алады. Мұндай оқыту әдістері оқушылардың оқу материалдарын эмоционалды қабылдауы мен танымдық белсенділігін қалыптастыруға ықпал етеді.

Оқу құралының суреттері мотивациялық, тәрбиелік, дамытушылық және эстетикалық функцияларды орындайды. Олар мәтінді көрнекі және бейнелі етеді, мәтінмен бірдей рөл атқарады. Оқулыққа қосымшада кескін карталары бар атластар бар.

Тақырыптар бойынша білімді бекіту, тексеру үшін оқулықта «Еске түсір» және «Бөлім бойынша қайталауға арналған тапсырмалар парағы» берілген. Сабақтың тақырыбы бойынша көп деңгейлі сұрақтар мен тапсырмалар, атласпен және картамен практикалық жұмыс шартты белгілермен ерекшеленген. Мәтінде жаңа сөздер мен географиялық номенклатура басқа қаріппен көрсетілген.

Оқулықтың құрылымы географиялық білімді игеруге ыңғайлы. Ол мұғалімдер мен оқушылардың дербес және бірлескен іс-әрекеттері үшін жағдай, сондай-ақ ата-аналар тарапынан бақылау мүмкіндігін тудырады.

Мұғалімге арналған әдістемелік құралға:

- Арнайы білім беру ұйымдарының педагогіне арналған күнтізбелік-тақырыптық (ортамерзімді) жоспар үлгісі (оған жалпылау сабақтары кірмейді, мұғалімнің өзі тақырыпты зерделегеннен кейін білім алушылардың қызметін – экскурсиялар, ойын-сауық сабақтары және т.б. қалай ұйымдастыруды өзі жоспарлайды);

- 8-сыныпта «География» пәні бойынша оқыту үдерісінің жобасы (мақсат қою, үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары, үш деңгей бойынша оқу жетістіктерінің карталары);

- Арнайы білім беру ұйымдарының педагогіне арналған сабақ жоспары немесе қысқамерзімді жоспар үлгісі кіреді.

Арнайы білім беру ұйымдарының педагогіне арналған күнтізбелік-тақырыптық жоспар

№	Бөлімше/ауыспалы тақырып	Сабақтардың тақырыбы	Оқудың мақсаттары	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
I тоқсан						
1	Кіріспе.	Материктер мен мұхиттар географиясы нені зерделейді?	8.3.1.1. География материктер мен мұхиттарды зерттейтіні туралы жалпы түсінігінің болуы.	1		
2		Жартышарлар физикалық картасындағы материктер мен мұхиттар	8.3.1.1. Глобуста және жартышар физикалық картасында материктер мен мұхиттарды көрсету.	1		
3	Мұхиттар	Атлант мұхиты. Шаруашылық маңызы. Кеме қатынасы	8.3.1.2. Кескін картада Атлант мұхитын белгілеу және таңбалау; оның шаруашылық маңызын түсіндіру, кеме қатынасы туралы айту.	1		
4		Солтүстік мұзды мұхит. Шаруашылық маңызы. Кеме қатынасы	8.3.1.3. Глобуста және жартышар физикалық картасында Солтүстік мұзды мұхитты көрсету және атау; Солтүстік мұзды мұхитты кескін картада белгілеу және таңбалау; оның шаруашылық маңызын түсіндіру, кеме қатынасы туралы айту.	1		

5	Тынық мұхит. Шаруашылық маңызы. Кеме қатынасы	8.3.1.4. Глобушта және жартышар физикалық картасында Тынық мұхитын белгілеу және атау; Тынық мұхитты кескін картада белгілеу және таңбалау, оның шаруашылық маңызын түсіндіру, кеме қатынасы туралы айту.	1	
6	Үнді мұхиты. Шаруашылық маңызы. Кеме қатынасы	8.3.1.5. Глобушта және жартышар физикалық картасында Үнді мұхитын белгілеу және атау; Үнді мұхитын кескін картада белгілеу және таңбалау, оның шаруашылық маңызын түсіндіру, кеме қатынасы туралы айту.	1	
7	Материктер	8.3.2.1. Жартышар физикалық картасында Африканың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету; 8.3.2.2. Мадагаскарды, Сомали түбегін физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу; 8.3.2.3. Жерорта теңізін, Қызыл теңізді физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1	
8	Африканың жер бедерінің, климатының, өзендері мен көлдерінің әртүрлілігі	8.3.2.4. Африка бедерін және климатының әр түрлілігін сипаттау; кескін картада Атлас тауларын, Эфиоп таулы қыратын белгілеу; 8.3.2.5. Өзендерді (Нил, Нигер, Конго), Африка көлдерін (Виктория, Чад), Суэц каналын физикалық картада көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1	

9	Тропиктік орман өсімдіктері мен жануарлары	8.3.2.6. Африканың тропикалық ормандарының өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау.	1	
10	Африка саванналары мен шөлдерінің өсімдіктері мен жануарлар әлемі	8.3.2.7. Африкалық саванналардың өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау. 8.3.2.8. Африкалық шөлдердің өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау; Сахара шөлін физикалық картадан көрсету.	1	
11-12	Африка мемлекеттері	8.3.2.9. Африка мемлекеттерін, оның астанасын атау (Мысыр, Эфиопия, Танзания, Оңтүстік Африка Республикасы, Судан – мұғалімнің таңдауы бойынша), зерделенген мемлекеттерді әлемнің саяси картасында көрсету.	2	
13	Африка халқы	8.3.2.10. Африка халқына сипаттама беру, Африка ұлттарының өмірі мен тұрмысын сипаттау.	1	
14	Аустралия. Географиялық жағдайы. Аралдар мен түбектер	8.3.2.11. Аустралияның географиялық жағдайын және жағалау көрінісін жартышар физикалық картасында көрсету.	1	
15	Аустралияның жер бедері, климаты, өзендері мен көлдері	8.3.2.13. Аустралия бедерін және климатының өртүрлілігін сипаттау. 8.3.2.15. Аустралия өзендері (Муррей) мен көлдерді физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1	

16	Аустралияның өсімдіктер мен жануарлар әлемі	8.3.2.16. Аустралияның өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау.	1	
17	Аустралия халқы	8.3.2.17. Халыққа (тұрғылықты және сырттан келген) сипаттама беру, Аустралия астанасын (Канберра) атау.	1	
18	Океания	8.3.2.12. Жаңа Гвинея аралын физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу. 8.3.2.14. Н. Н. Миклухо-Маклайдың Аустралияға саяхаты туралы әңгімелеу.	1	
19	Қайталау		1	
II тоқсан				
20	Антарктида. Географиялық жағдайы. Антарктиданы Ресейлік теңізшілердің ашуы	8.3.2.18. Жартышар физикалық картасында Антарктиданың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету; Оңтүстік полюсті физикалық картадан көрсету.	1	
21	Антарктидадағы ғылыми экспедициялар. Табиғатты қорғау	8.3.2.19. Антарктиданың орыс теңіз саяхатшыларымен ашылуы туралы айту; Антарктиданың заманауи зерттеулері туралы айту.	1	
22	Антарктида табиғатының ерекшеліктері	8.3.2.20. Антарктиданың жер бедері мен климатын сипаттау. 8.3.2.21. Антарктиданың өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау; табиғатты қорғау қажеттілігін түсіндіру.	1	

23	Оңтүстік Америка. Географиялық жағдайы, жағалау көрінісі	8.3.2.27. Жартышар физикалық картасында Оңтүстік Американың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету. 8.3.2.29. Отты Жер аралы, Панама каналы, Магеллан бұғазын физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1		
24	Оңтүстік Американың жер бедері, климаты	8.3.2.28. Оңтүстік Американың табиғи жағдайларын, жер бедерін, климатын сипаттау. 8.3.2.29. Отты Жер аралы, Панама каналы, Магеллан бұғазын физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1		
25	Оңтүстік Америка өзендері мен көлдері	8.3.2.29. Амазонка өзенін физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1		
26	Оңтүстік Америка табиғатының ерекшеліктері	8.3.2.28. Оңтүстік Американың табиғи жағдайын сипаттау.	1		
27-28	Оңтүстік Америка мемлекеттері. Астаналары, халқы	8.3.2.30. Оңтүстік Америка халқына сипаттама беру; Оңтүстік Американың мемлекеттерін және астанасын атау (Бразилия, Аргентина, Перу, Чили – мұғалім таңдауы бойынша); зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсету.	2		

29	Солтүстік Америка. Географиялық жағдайы	8.3.2.22. Жартышар физикалық картасында Солтүстік Американың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету; Американың Колумбпен ашылуы туралы айту.	1	
30	Солтүстік Американың жер бедері, климаты	8.3.2.23. Солтүстік Американың табиғи жағдайларын, бедерін және климатын сипаттау;	1	
31	Солтүстік Американың өзендері мен көлдері	8.3.2.24. Аралдар мен түбектерді (Гренландия, Куба, Аляска, Флорида, Калифорния), өзендер мен сарқырамаларды (Миссисипи, Миссури, Ниагара), көлдерді (Ұлы көлдер), теңіздерді (Кариб), тауларды (Кордильера) физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1	
32	Солтүстік Америка табиғатының ерекшеліктері. Табиғатты қорғау	8.3.2.25. Солтүстік Американың өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау.	1	
33-34	Солтүстік Америка мемлекеттері. Мемлекеттердің астаналары. Халқы	8.3.2.26. Солтүстік Американың халқына сипаттама беру; Солтүстік Американың мемлекеттері мен астанасын атау (Америка Құрама Штаттары, Канада, Мексика, Куба – мұғалім таңдауы бойынша); зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсету.	2	
35	Қайталау		1	

III тоқсан

36	Еуразия. Географиялық жағдайы	Еуразия. Географиялық жағдайы	8.3.2.31. Жер шарының ең ірі материгі – Еуразияның географиялық жағдайын және жағалау көрінісін физикалық картадан көрсету; дүние бөліктерін атау; Еуропа және Азия, кескін картада олардың арасынан шартты шеғараларды сызу.	1	
37	Еуразия жағалауларының құрылымы. Солтүстік мұзды мұхит және Атлант мұхиттарының теңіздері	Еуразия жағалауларының құрылымы. Солтүстік мұзды мұхит және Атлант мұхиттарының теңіздері	8.3.2.32. Еуразияның географиялық жағдайын және жағалау көрінісін: Солтүстік мұзды және Атлант мұхиттарының теңіздерін физикалық картада көрсету, атау, кескін картада белгілеу;	1	
38	Тынық және Үнді мұхиттарының теңіздері	Тынық және Үнді мұхиттарының теңіздері	8.3.2.33. Еуразияның жағалау көрінісін: Тынық және Үнді мұхиттарының теңіздерін физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1	
39	Еуропаның жер бедері, пайдалы қазбалары	Еуропаның жер бедері, пайдалы қазбалары	8.3.2.34. Азияның табиғат жағдайын, жер бедерін, климаты мен пайдалы қазбаларын сипаттау.	1	
40	Азияның жер бедері, пайдалы қазбалары	Азияның жер бедері, пайдалы қазбалары	8.3.2.34. Еуропаның табиғат жағдайын, жер бедерін, климатын сипаттау.	1	
41	Еуразияның климаты	Еуразияның климаты	8.3.2.34. Еуропаның табиғат жағдайын, жер бедерін, климатын сипаттау.	1	

42	Еуропа өзендері мен көлдері	8.3.2.35. Өзендерді (Висла, Дунай, Эльба), көлдерді (Байкал) физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1	
43	Азия өзендері мен көлдері	8.3.2.35. Өзендерді (Хуанхэ, Янцзы, Инд-Ганг, Сырдария, Өмудария), көлдерді (Балқаш) физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.	1	
44	Еуропаның өсімдіктер мен жануарлар әлемі	8.3.2.36. Еуропаның өсімдік және жануарлар әлемін сипаттау.	1	
45	Азияның өсімдіктер мен жануарлар әлемі	8.3.2.36. Азияның өсімдік және жануарлар әлемін сипаттау.	1	
46	Еуропа мемлекеттері	8.3.3.1. Еуропа мемлекеттерін: Ұлыбритания, Франция, Германия, Испания, Италия, Сербия, Хорватия, Албания, Грекия, Польша, Чехия, Словакия, Венгрия, Румыния, Болгария, Норвегия, Швеция, Финляндия саяси картада көрсету; еуропалық мемлекеттердің астаналарын атау. 8.3.3.2. Зерделенген мемлекет арқылы шегаралас елдерді көрсету. 8.3.3.3. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша аңгіме құрастыру.	1	

47	Азия мемлекеттері	Азия мемлекеттері. Жапония	8.3.4.1. Азия мемлекеттері: Түркия, Иран, Ирак, Ауғанстан, Моңғолия, Қытай, Үндістан, Оңтүстік және Солтүстік Корея, Вьетнам, Лаос, Жапония саяси картадан көрсету, азияттық мемлекеттердің астаналарын атау. 8.3.4.2. Зерделенген мемлекетпен шегаралас елдерді көрсету. 8.3.4.3. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша әңгіме құрастыру.	1	
48		Шығыс Азия елдері. Қытай	8.3.4.1. Қытай мемлекеттің саяси картадан көрсету, мемлекеттің астанасын атау. 8.3.4.2. Зерделенген мемлекетпен шегаралас елдерді көрсету. 8.3.4.3. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша әңгіме құрастыру.	1	
49		Еуразия халқы. Еуразия халықтарының мәдениеті мен тұрмысы	8.3.2.37. Еуразияны саяси картадан көрсету; халқына сипаттама беру. Еуразия халықтарын атау, олардың мәдениеті мен өмірін сипаттау.	1	
50	Қазақстан және оған таяу шетелдер	Қазақстан. Елдің географиялық жағдайы Қазақстанның жер бедері және климаты	8.3.5.1. Қазақстан Республикасын саяси картадан көрсету.	1	
51			8.3.5.1. Қазақстанның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау.	1	

52	Қазақстанның өзендері мен көлдері	8.3.5.1. Қазақстан өзендері мен көлдерін физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.		
53	Қазақстанның өсімдіктер мен жануарлар әлемі	8.3.5.1. Қазақстан Республикасының өсімдіктер мен жануарлар әлемінің саналуандығын сипаттау.	1	
54	Ресей. Елдің географиялық жағдайы, табиғи жағдайлары мен ресурстары	8.3.5.2. Ресейді саяси картадан көрсету; географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау.	1	
55	Ресейдің халқы мен ірі қалалары	8.3.5.2. Ресейді астанасын және ірі қалаларын атау; халқына сипаттама беру.	1	
56	Қайталау		1	
IV тоқсан				
57-60	Орта Азия елдері. Өзбекстан. Түрікменстан. Тәжікстан. Қырғызстан. Географиялық орналасуы, табиғи жағдайлары, ресурстар, халқы, ірі қалалары	8.3.5.3. Өзбекстанды саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Өзбекстанның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру. 8.3.5.4. Түрікменстанды саяси картада көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау. Түрікменстанның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру. 8.3.5.5. Тәжікстанды саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Тәжікстанның географиялық жағдайын, табиғат	4	

			жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру. 8.3.5.6. Қырғыз Республикасын саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларды атау; Қырғыз Республикасының географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру.		
61-63	Кавказ Республикалары. Грузия. Өзірбайжан. Армения. Географиялық орналасуы, табиғи жағдайлары, ресурстар, халқы, ірі қалалары		8.3.5.7. Грузияны саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Грузияның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру. 8.3.5.8. Өзірбайжанды саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Өзірбайжанның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру. 8.3.5.9. Арменияны саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Арменияның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру.	3	
64-66	Шығыс Еуропа елдері. Молдова. Украина. Беларусь. Географиялық орналасуы, табиғи жағдайлары, ресурстар, халқы, ірі қалалары		8.3.5.10. Молдованы саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Молдованың географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру. 8.3.5.11. Украинаны саяси картада көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау;	3	

			<p>Украинаның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру.</p> <p>8.3.5.12. Беларусьті саяси картада көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Беларусьтің географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру.</p>		
67-69	Балтық елдері. Эстония. Латвия. Литва. Географиялық орналасуы, табиғи жағдайлары, ресурстар, халқы, ірі қалалары	<p>8.3.5.13. Эстонияны саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Эстонияның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру.</p> <p>8.3.5.14. Латвияны саяси картада көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Латвияның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру.</p> <p>8.3.5.15. Литваны саяси картада көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Литваның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; халқына сипаттама беру.</p>	3		
70-72	Қайталау		3		

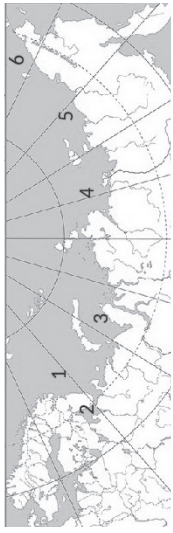
«География» пәні бойынша оқыту үдерісінің жобасы
«Мұхиттар» бөлімшесі бойынша технологиялық карта

Сабақ саны		
6		
Оқу мақсаттары (күтілетін нәтижелер)		
Күрделіліктің төмен деңгейі (тану)	Күрделіліктің орташа деңгейі (түсіну)	Күрделіліктің жоғары деңгейі (қолдану)
<p>1. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында материктер мен мұхиттарды табу.</p> <p>2. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында Атлант мұхитын табу.</p> <p>3. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында Солтүстік мұзды мұхитты табу.</p> <p>4. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында Тынық мұхитын табу.</p> <p>5. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында Үнді мұхитын табу.</p>	<p>1. География материктер мен мұхиттарды зерттейтіні туралы білу; глобуста және физикалық картада материктер мен мұхиттарды табу және атау.</p> <p>2. Глобуста және физикалық картада Атлант мұхитын көрсету және атау; оның шаруашылық маңызы мен кеме қатынасы туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>3. Глобуста және физикалық картада Солтүстік мұзды мұхитты көрсету және атау; оның шаруашылық маңызы туралы сұрақтарға жауап беру;</p> <p>4. Глобуста және физикалық картада Тынық мұхитты көрсету және атау; оның шаруашылық маңызы туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>5. Глобуста және физикалық картада Үнді мұхитын көрсету және атау; оның шаруашылық маңызы туралы сұрақтарға жауап беру.</p>	<p>1. География материктер мен мұхиттарды зерттейтіні туралы айту; глобуста және физикалық картада материктер мен мұхиттарды көрсету.</p> <p>2. Глобуста және физикалық картада Атлант мұхитын көрсету және атау; кескін картада Атлант мұхитын белгілеу және таңбалау; оның шаруашылық маңызын түсіндіру.</p> <p>3. Глобуста және физикалық картада Солтүстік мұзды мұхитты көрсету және атау; Солтүстік мұзды мұхитты кескін картада белгілеу және таңбалау; оның шаруашылық маңызы туралы айту.</p> <p>4. Глобуста және физикалық картада Тынық мұхитты көрсету және атау; Тынық мұхитты кескін картада белгілеу; оның шаруашылық маңызы туралы айту.</p> <p>5. Глобуста және физикалық картада Үнді мұхитты көрсету және атау; Үнді мұхитты кескін картада белгілеу, оның шаруашылық маңызы туралы айту.</p>

<p>Сөйлеу тілдік-коммуникативтік қызмет. Сұрақтарға жауап беру, диалогқа, әңгімеге қатысу. Ұсынылған жоспарға, сызбаға сөйкес сипаттама әңгіме құрастыру.</p> <p>Сөздер және сөз тіркестері. География, теңізшілер, карталар, жартышар, географиялық жағдайы, жер бедері, мұхит, материк, құрлық, дүниежүзілік мұхит, Атлант мұхиты, Солтүстік мұзды мұхит, Тынық мұхиты, Үнді мұхиты, арал, түбек, теңіз, шығанақ, мойнақ, канал, жағалау аймағы, мұзтау, судың қасиеттері, ағымы, ағысы, климаты, өкпе жел, циклондар, муссондар, дауыл, мұхиттың органикалық әлемі, мұхит ресурстары, кеме қатынасы, балық аулау, судың ластануы, қалдықтардың тегілуі, шаруашылық қызмет, табиғатқа тигізген зиян.</p> <p>Практикалық қызмет. Оқулықпен, атласпен, кескін карталармен жұмыс.</p> <p>Пәнаралық байланыстар. Жаратылыстану (су, су көздері, ағымдар, жауын-шашын). Математика (күннің бийіктігі, судың температурасын өлшеу). Оқу және сөйлеу тілін дамыту (жұмбақтар, мақал-мәтелдер, ырымдар). Қазақ тілі (сөздік сөздер).</p> <p>Құрал-жабдықтар. Оқулық, атлас, кескін карталар, жеке тапсырмалары бар карточкалар, дидактикалық және иллюстрациялық материалдар, презентациялар.</p>
--

«Мұхиттар» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Тапсырмалар мазмұны
	Күрделіліктің төмен деңгейі
1. Глобуста және жартышарлар физикалық картасында материктер мен мұхиттарды көрсету.	<p><i>Дұрыс жауапты таңда:</i> Ең кішкентай және ең суық мұхит –</p> <p>а) Солтүстік мұзды; ә) Тынық; Жердегі ең үлкен мұхит –</p> <p>а) Солтүстік мұзды; ә) Тынық; б) Атлант</p>
2. Глобуста және жартышарлар физикалық картасында Солтүстік мұзды мұхитты көрсету және атау.	<p><i>Солтүстік мұзды мұхит теңіздерінің атауларының астын сыз:</i> Баренц теңізі, Охот теңізі, Лаптевтер теңізі, Жерорта теңізі, Қара теңіз, Чукот теңізі, Ақ теңіз.</p>

Күрделіліктің орташа деңгейі													
<p>1. Глобуста және жартышарлардың физикалық картасында Солтүстік мұзды мұхитты көрсету және атау, кескін картада мұхитты белгілеу, оның маңызы мен кеме қатынасы туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>2. Материктер мен мұхиттардың географиясы не зерттейтінін білу, глобуста және жартышарлардың физикалық картасында материктер мен мұхиттарды көрсету.</p>	<div style="text-align: center;"> </div> <p><i>Солтүстік мұзды мұхит теңіздерінің цифрлармен белгіленген атауларын жаз.</i></p> <p>«Дүниежүзілік мұхит аралдары» кестесін толтыр.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 33%;">Тынық мұхит</th> <th style="width: 33%;">Солтүстік мұзды мұхит</th> <th style="width: 33%;">Атлант мұхиты</th> <th style="width: 33%;">Үнді мұхиты</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Анықтамамалық сөздер: Мадагаскар, Сахалин, Врангель, Ирландия, Жапон, Куба, Жаңа Жер, Шри-Ланка.</i></p>	Тынық мұхит	Солтүстік мұзды мұхит	Атлант мұхиты	Үнді мұхиты								
Тынық мұхит	Солтүстік мұзды мұхит	Атлант мұхиты	Үнді мұхиты										
Күрделіліктің жоғары деңгейі													
<p>1. Материктер мен мұхиттардың географиясы не зерттейтінін айту, глобуста және жартышарлардың физикалық картасында материктер мен мұхиттарды көрсету.</p> <p>2. Глобуста және жартышарлардың физикалық картасында Тынық мұхитты көрсету және атау, кескін картада мұхитты белгілеу, оның экономикалық мәні мен кеме қатынасы туралы айту.</p>	<p><i>Мұхиттың тереңдігі белгілі (11 022 м, 8 742 м, 7 729 м, 5 527 м). Тереңдігі берілген мұхитты ата.</i></p> <p><i>Мұнда қандай табиғи құбылыстары туралы айтылған? Бофорт шкаласы бойынша 12 баллдан тұратын үлкен жойқын жел. Ол ғаламшардағы атмосфералық құбылыстарының бірі, оны жойқын күшін жер сілкінісімен салыстыруға болады. Мұндай құбылысты қай мұхитта байқауға болады?</i></p>												

Оқушының «Мұхиттар» бөлімшесі бойынша оқу жетістігінің картасы

Күтілетін нәтижелер	Орындау туралы белгі
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында материктер мен мұхиттарды көрсетеді.	
2. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында Атлант мұхитын көрсетеді және атайды.	
3. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында Солтүстік мұзды мұхитты көрсетеді және атайды.	
4. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында Тынық мұхитты көрсетеді және атайды.	
5. Мұғалімнің көмегімен глобуста және жартышар физикалық картасында Үнді мұхитты көрсетеді және атайды.	
Күрделіліктің орташа деңгейі	
1. Материктер мен мұхиттар географиясының негізін зерттейтін туралы жалпы түсініктің болуы; глобуста және жартышар физикалық картасында материктер мен мұхиттарды көрсетеді.	
2. Глобуста және жартышар физикалық картасында Атлант мұхитын көрсетеді және атайды; кескін картада Атлант мұхитын белгілейді және жазады; оның шаруашылық маңызын түсіндіреді, кеме қатынасы туралы айтады.	
3. Глобуста және жартышар физикалық картасында Солтүстік мұзды мұхитты көрсетеді және атайды; Солтүстік мұзды мұхитты кескін картада белгілейді және таңбалайды; оның шаруашылық маңызын түсіндіреді, кеме қатынасы туралы айтады.	

	<p>4. Глобуста және жартышар физикалық картасында Тынық мұхитты көрсетеді және атайды; Тынық мұхитты кескін картада белгілейді және таңбалайды, оның шаруашылық маңызын түсіндіреді, кеме қатынасы туралы айтады.</p>
	<p>5. Глобуста және жартышар физикалық картасында Үнді мұхитты көрсетеді және атайды; Үнді мұхитты кескін картада белгілейді және таңбалайды, оның шаруашылық маңызын түсіндіреді, кеме қатынасы туралы айтады.</p>
	<p>Күрделіліктің жоғары деңгейі</p>
	<p>1. География материктер мен мұхиттарды зерттейтіні туралы жалпы түсінігі болады; глобуста және жартышар физикалық картасында материктер мен мұхиттарды көрсетеді.</p>
	<p>2. Глобуста және жартышар физикалық картасында Атлант мұхитын көрсетеді және атайды; кескін картада Атлант мұхитын белгілейді және жазады; оның шаруашылық маңызын түсіндіреді, кеме қатынасы туралы айтады.</p>
	<p>3. Глобуста және жартышар физикалық картасында Солтүстік мұзды мұхитты көрсетеді және атайды; Солтүстік мұзды мұхитты кескін картада белгілейді және таңбалайды; оның шаруашылық маңызын түсіндіреді, кеме қатынасы туралы айтады.</p>
	<p>4. Глобуста және жартышар физикалық картасында Тынық мұхитты көрсетеді және атайды; Тынық мұхитты кескін картада белгілейді және таңбалайды, оның шаруашылық маңызын түсіндіреді, кеме қатынасы туралы айтады.</p>
	<p>5. Глобуста және жартышар физикалық картасында Үнді мұхитты көрсетеді және атайды; Үнді мұхитты кескін картада белгілейді және таңбалайды, оның шаруашылық маңызын түсіндіреді, кеме қатынасы туралы айтады.</p>

«Африка» бөлімшесі бойынша технологиялық карта

Сабақ саны		
Оқу мақсаттары (күтілетін нәтижелер)		
Күрделіліктің төмен деңгейі (тану)	Күрделіліктің орташа деңгейі (түсіну)	Күрделіліктің жоғары деңгейі (қолдану)
<p>1. Физикалық картадан Африканы көрсету.</p> <p>2. Мадагаскар аралын, Сомали түбегін физикалық картада көрсету.</p> <p>3. Жерорта теңізін, Қызыл теңізді физикалық картада көрсету.</p> <p>4. Физикалық картадан Атлас тауларын көрсету.</p> <p>5. Физикалық картадан Африканың өзендері мен көлдерін көрсету.</p> <p>6. Африка тропикалық ормандарының өсімдіктері мен жануарларын атау.</p> <p>7. Африкалық саванналардың өсімдіктері мен жануарларын атау.</p> <p>8. Африкалық шөлдердің өсімдіктері мен жануарларын атау.</p> <p>Сахара шөлін физикалық картада көрсету.</p>	<p>1. Физикалық картадан Африканың жағалау көрінісін көрсету.</p> <p>2. Мадагаскар аралын, Сомали түбегін физикалық картада көрсету, атау;</p> <p>3. Жерорта теңізін, Қызыл теңізді физикалық картада көрсету, атау.</p> <p>4. Африка бедерін және климатының әр түрлілігін сипаттау; картадан Атлас тауларын, Эфиоп таулы қыратын көрсету.</p> <p>5. Өзендерді (Ніл, Нигер, Конго), Африка көлдерін (Виктория, Чад), Суэц каналын физикалық картада көрсету, контурлы картада белгілеу.</p> <p>6. Африка тропикалық ормандарының өсімдіктері мен жануарларын туралы айту.</p> <p>7. Африкалық саванналардың өсімдіктері мен жануарларын туралы айту.</p> <p>8. Африкалық шөлдердің өсімдіктері мен жануарларын туралы айту; Сахара шөлін физикалық картада көрсету.</p>	<p>1. Физикалық картадан Африканың жағалау көрінісін көрсету.</p> <p>2. Мадагаскар аралын, Сомали түбегін физикалық картада көрсету, атау, контурлы картада белгілеу.</p> <p>3. Жерорта теңізін, Қызыл теңізді физикалық картада көрсету, атау, контурлы картада белгілеу.</p> <p>4. Африка бедерін және климатының әр түрлілігін сипаттау; кескін картада Атлас тауларын, Эфиоп таулы қыратын белгілеу.</p> <p>5. Өзендерді (Ніл, Нигер, Конго), Африка көлдерін (Виктория, Чад), Суэц каналын физикалық картада көрсету, атау, контурлы картада белгілеу.</p> <p>6. Африка тропикалық ормандарының өсімдік және жануарлар әлемінің ерешеліктерін сипаттау.</p> <p>7. Африкалық саванналардың өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау.</p> <p>8. Африкалық шөлдердің өсімдіктері мен жануарларын атау; Сахара шөлін физикалық картада көрсету.</p>

<p>9. Әлемнің саяси картасынан Африка мемлекеттерін, олардың астаналарын (Мысыр, Эфиопия, Танзания, Оңтүстік Африка Республикасы, Судан) көрсету.</p> <p>10. Суреттен Африканың жергілікті тұрғындарын тану.</p>	<p>9. Әлемнің саяси картасынан Африка мемлекеттерін, олардың астаналарын (Мысыр, Эфиопия, Танзания, Оңтүстік Африка Республикасы, Судан) көрсету және атау.</p> <p>10. Африка халқы туралы айту.</p>	<p>9. Әлемнің саяси картасынан Африка мемлекеттерін, олардың астаналарын (Мысыр, Эфиопия, Танзания, Оңтүстік Африка Республикасы, Судан) көрсету және атау.</p> <p>10. Африка халқына сипаттама беру, Африка ұлттарының өмірі мен тұрмысын сипаттау.</p>
<p>Сөйлеу тілдік-коммуникативтік қызмет. Сұрақтарға жауап беру, диалогқа, әңгімеге қатысу. Ұсынылған жоспарға, сызбаға сөйкес сипаттама әңгіме құрастыру.</p>		
<p>Сөздер және сөз тіркестері. Африка, Оңтүстік жартышар, экватор, географиялық жағдайы, жер бедері, мұхит, материк, құрлық, Атлант мұхиты, Үнді мұхиты, арал, түбек, теңіз, шығанақ, жағалау, мойнақ, климат, саванналар, тропиктік ормандар, шөл, мұхитқа шығу, аралдық мемлекеттер, шаруашылық қызмет, халық, негроидтік нәсіл, еуроидтік нәсіл.</p>		
<p>Практикалық қызмет. Оқулықпен, атласпен, кескін карталармен жұмыс.</p>		
<p>Пәнаралық байланыстар. Жаратылыстану (жауын-шашын). Математика (күннің биіктігі, судың температурасын өлшеу). Оқу және сөйлеу тілін дамыту (жұмбақтар, мақал-мәтелдер, ырымдар). Қазақ тілі (сөздік сөздер).</p>		
<p>Құрал-жабдықтар. Оқулық, атлас, кескін карталар, жеке тапсырмалары бар карточкалар, дидактикалық және иллюстрациялық материалдар, презентациялар.</p>		

«Материктер. Африка» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Тапсырмалар мазмұны
<p>1. Жартышарлардың физикалық картасында Африканы көрсету.</p>	<p style="text-align: center;">Күрделіліктің төмен деңгейі</p> <p>Африканы тап және атауын жаз.</p>
<p>2. Физикалық картадан Африканың өзендері мен көлдерін көрсету.</p>	<p><i>Сөйлемдерді толықтыр.</i></p> <p>Африка мен әлемдегі ең ұзын өзен – _____</p> <p>Африкадағы ең үлкен көл – _____</p> <p>Африкадағы ең терең көл – _____</p>
<p>1. Физикалық картада кескін картада (Ніл, Нигер, Конго) өзендерін атау, Африка (Виктория, Чад) көлдерін және Суэц каналын көрсету.</p>	<p style="text-align: center;">Күрделіліктің орташа деңгейі</p> <p><i>Сөздер тізімінен артық нәрсені алып таста. Таңдауыңды түсіндір.</i></p> <p>Ніл, Конго, Чад, Лимпопо, Мадагаскар, Алмади, Сомали, Виктория, Чад, Танганьика, Ніл.</p>
<p>2. Африка саванналарының есімдіктері мен жануарлары туралы айту.</p>	<p><i>Мәтіндегі қателерді тап және оларды сызып таста.</i></p> <p>Саваннада қалың биік (3 м-ге дейін) шөп өседі. Шөптердің арасында баобабтар мен емен, үйеңкі ағаштары топтасып өседі. Саваннада акациялар мен қайыңдар көп. Жаңбырлы маусым құрғақ маусыммен ауысады. Құрғақ жел құмды шаң мен қар әкеледі. Шөптер қурап қалады. Ағаштар жапырақ тастайды.</p>

Күрделіліктің жоғары деңгейі	
<p>1. Әлемнің саяси картасында Африка мемлекеттерін (Мысыр, Эфиопия, Танзания, Оңтүстік Африка, Судан) және олардың астаналарын атау және көрсету.</p> <p>2. Жартышарлар физикалық картасында Африка жағалауларының көрінісін көрсету.</p>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div> <p><i>Кескіні бойынша елді, оның астанасын анықтама.</i></p> <p><i>Атлас картасын пайдалана отырып, сөйлемдегі түсіп қалған сөздерді орнына қой.</i></p> <p>Африка _____ жартышарда орналасқан. Африка жағалауын мұхит- _____ және _____ тарының суы жуады. Африка аумағы бойынша _____, _____, _____ өзендері ағады. _____ – ең ірі арал, _____ – түбектер.</p>

Оқушының «Материктер. Африка» бөлімшесі бойынша оқу жетістігінің картасы

Күтілетін нәтижелер	Орындау туралы белгі
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Мұғалімнің көмегімен физикалық картадан Африканы көрсетеді.	
2. Мұғалімнің көмегімен Мадагаскарды, Сомали түбегін физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
3. Мұғалімнің көмегімен Жерорта теңізін, Қызыл теңізді физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	

4. Мұғалімнің көмегімен кескін картада Атлас тауларын, Эфиоп таулы қыратын белгілейді.	
5. Өзендерді (Ніл, Нигер, Конго), Африка көлдерін (Виктория, Чад), Суэц каналын физикалық картадан көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
6. Африканың тропиктік ормандарының өсімдіктер мен жануарларын атайды.	
7. Африкалық саванналардың өсімдік және жануарлар әлемін атайды.	
8. Африкалық шөлдердің өсімдіктері мен жануарларды атайды; Сахара шөлін физикалық картада көрсетеді.	
9. Африка мемлекеттерін (Египет, Эфиопия, Танзания, Оңтүстік Африка Республикасы, Судан – мұғалімнің таңдауы бойынша), олардың астанасын атайды, оларды әлемнің саяси картасында көрсетеді.	
10. Африка халқына сипаттама береді, Африка ұлттарының өмірі мен тұрмысын сипаттайды.	
Күрделіліктің орташа деңгейі	
1. Физикалық картадан Африканың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсетеді.	
2. Мадагаскарды, Сомали түбегін физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
3. Жерорта теңізін, Қызыл теңізді физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
4. Африка жер бедерін және климатының әр түрлілігін сипаттайды; кескін картада Атлас тауларын, Эфиоп таулы қыратын белгілейді.	
5. Өзендерді (Ніл, Нигер, Конго), Африка көлдерін (Виктория, Чад), Суэц каналын физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
6. Африканың тропиктік ормандарының өсімдік және жануарлар әлемі туралы сұрақтарға жауап береді.	
7. Африкалық саванналардың өсімдік және жануарлар әлемі туралы сұрақтарға жауап береді.	
8. Африкалық шөлдердің өсімдік және жануарлар әлемі туралы сұрақтарға жауап береді; Сахара шөлін физикалық картада көрсетеді.	

9. Африка мемлекеттерін (Египет, Эфиопия, Танзания, Оңтүстік Африка Республикасы, Судан – мұғалімнің таңдауы бойынша), олардың астанасын атайды, зерделенген мемлекеттерді әлемнің саяси картасында көрсетеді.	
10. Африка халқы туралы әңгімелейді.	
Күрделіліктің жоғары деңгейі	
1. Физикалық картадан Африканың жағалау көрінісін көрсетеді.	
2. Мадагаскарды, Сомали түбегін физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
3. Жерорта теңізін, Қызыл теңізді физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
4. Африка жер бедерін және климатының әр түрлілігін сипаттайды; кескін картада Атлас тауларын, Эфиоп таулы қыратын белгілейді.	
5. Өзендерді (Ніл, Нигер, Конго), Африка көлдерін (Виктория, Чад), Суэц каналын физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
6. Африканың тропиктік ормандарының өсімдік және жануарлар әлемінің ерешеліктері туралы айтып береді.	
7. Африкалық саванналардың өсімдік және жануарлар әлемі туралы әңгімелейді.	
8. Африкалық шөлдердің өсімдік және жануарлар әлемі туралы айтып береді; Сахара шөлін физикалық картада көрсетеді.	
9. Африка мемлекеттерін (Египет, Эфиопия, Танзания, Оңтүстік Африка Республикасы, Судан – мұғалімнің таңдауы бойынша), олардың астанасын атайды, зерделенген мемлекеттерді әлемнің саяси картасында көрсетеді.	
10. Африка халқының өмірі мен тұрмысын сипаттайды.	

«Материктер. Аустралия» бөлімшесі бойынша технологиялық карта

Сабақ саны		
Оқу мақсаттары (күтілетін нәтижелер)		
Күрделіліктің төмен деңгейі (тану)	Күрделіліктің орташа деңгейі (түсіну)	Күрделіліктің жоғары деңгейі (қолдану)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Аустралияның жағалау көрінісін физикалық картадан көрсету. 2. Мұғалімнің көмегімен Жаңа Гвинея аралын физикалық картадан көрсету. 3. Аустралия бедерінің пішіндері мен климаты туралы түсінігі болу. 4. Н. Н. Миклухо-Маклай – саяхатшының тегін атау. 5. Физикалық картадан Муррей өзенін табу. 6. Аустралияның өсімдіктері мен жануарларын атау. 7. Аустралияның астанасын атау. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аустралияның географиялық жағдайын және жағалау көрінісін физикалық картадан көрсету. 2. Жаңа Гвинея аралын физикалық картадан көрсету, атау. 3. Аустралия бедерінің пішіндері туралы сұрақтарға жауап беру. 4. Н. Н. Миклухо-Маклаяның Аустралияға саяхаты туралы сұрақтарға жауап беру. 5. Аустралияның өзендері мен көлдерін физикалық картада көрсету, атау. 6. Аустралияның өсімдіктері мен жануарлары туралы сұрақтарға жауап беру. 7. Тұрғылықты және сырттан келген тұрғындарды ажырату; Аустралия астанасын атау. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аустралияның географиялық жағдайын және жағалау көрінісін физикалық картадан көрсету. 2. Жаңа Гвинея аралын физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу. 3. Аустралия жер бедерін және климаты сипаттау. 4. Н. Н. Миклухо-Маклайдың Аустралияға саяхаты туралы әңгімелеу; 5. Өзендер мен көлдерді физикалық картада көрсету, атау, кескін картада белгілеу. 6. Аустралияның өсімдік және жануарлар туралы әңгімелеу. 7. Халыққа (тұрғылықты және сырттан келген) сипаттама беру, Аустралия астанасын атау.
<p>Сөйлеу тілдік-коммуникативтік қызмет. Сұрақтарға жауап беру, диалогқа, әңгімеге қатысу. Ұсынылған жоспарға, сызбаға сәйкес сипаттама әңгіме құрастыру.</p>		

<p>Сөздер және сөз тіркестері. Аустралия, Оңтүстік жартышар, экватор, географиялық орналасуы, жер бедері, мұхит, құрлық, Тынық мұхиты, Үнді мұхиты, арал, түбек, теңіз, шығанақ, жағалау, климат, жаңбырлы маусым, саванналар, тропиктік ормандар, шөл, мұхитқа шығу, Арал мемлекеттері, шаруашылық қызмет, халық, аборигендер, аустроидтық нәсіл.</p>
<p>Практикалық қызмет. Оқулықпен, атласпен, кескін карталармен жұмыс.</p>
<p>Пәнаралық байланыстар. Жаратылыстану (жауын-шашын). Математика (күннің биіктігі, судың температурасын өлшеу). Оқу және сөйлеу тілін дамыту (жұмбақтар, мақал-мәтелдер, ырымдар). Қазақ тілі (сөздік сөздер).</p>
<p>Құрал-жабдықтар. Оқулық, атлас, кескін карталар, жеке тапсырмалары бар карточкалар, дидактикалық және иллюстрациялық материалдар, презентациялар.</p>

«Материктер. Аустралия» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Тапсырмалар мазмұны				
	Күрделіліктің төмен деңгейі				
1. Физикалық картадан Аустралия жағалауларының көрінісін көрсету.	<i>Сұрақтарға жауап бер. Жауаптарды кестеде «+» белгісімен көрсет.</i>				
	Сұрақтар	Жауаптар	Үнді мұхиты	Тынық мұхит	Африка
		Аустралия жағалауын қандай мұхит суы шайып жатыр?			
		Канберра қаласы қай материктің астанасы?			
		Ніл өзені қай материкте орналасқан?			
	Кенгуру қай материкте мекендейді?				

<p>2. Аустралияның өсімдіктері мен жануарларын атау.</p>	<p style="text-align: center;">Аустралия жануарларының атауларын жаз.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>
<p>Күрделіліктің орташа деңгейі</p>	
<p>1. Аустралияның өсімдіктері мен жануарлары туралы айту.</p>	<p>Сәйкестендір.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скэрб – бұл ... 2. Казуариндер – бұл ... 3. Мангр ормандары – бұл ... 4. Шөптесін ағаштар – бұл ... 5. Эвкалиптер – бұл ... <p style="margin-left: 20px;"> А. Аустралияның символы. Ә. Діңі қара түсті және үстінде шөп шоғыры бар аласа өсімдіктер. Б. құрғақ бұта қопасы. В. тамыры жер бетінде орналасқан және ауадан ылғалды сіңіретін меңгі жасыл ағаштар мен бұталардың қопалары. Г. «рождестволық» немесе «темір ағаштар». </p>
<p>2. Аустралияның өсімдіктері мен жануарлары туралы айту.</p>	<p>Аустралияда мекендейтін жануарлардың атауларының астын сыз.</p> <p>Піл, коала, аю, кенгуру, жабайы ит динго, жолбарыстар, түйелер, үйректұмсық, ехидна, керік, эму түйеқұсы.</p>
<p>Күрделіліктің жоғары деңгейі</p>	
<p>1. Аустралияның өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау.</p>	<p>Аустралияда ... «сорғы ағаш» деп атайды.</p> <p>А. эвкалипт Ә. баобаб Б. акация Бұл ағаш туралы еңгіме құрастыр.</p>

2. халыққа (тұрғылықты және сырттан келген) сипаттама беру, Аустралия астанасын атау	<i>Сәйкестікті анықта.</i>	
аборигендер		Аустралия астанасы
криктер		Тікенек бұталар
Канберра		Материктің байырғы тұрғындары
скрэб		Ірі өзен
Дарлинг		Өзеннің құрғақ саласы

Оқушының «Материктер. Аустралия» бөлімшесі бойынша оқу жетістігінің картасы

Күтілетін нәтижелер	Орындау туралы белгі
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Аустралияны физикалық картадан көрсетеді.	
2. Мұғалімнің көмегімен Жаңа Гвинея аралын физикалық картадан көрсетеді және атайды.	
3. Аустралияның жер бедері мен климаты туралы түсінігі бар.	
4. Саяхатшының – Н. Н. Миклухо-Маклайдың тегін атайды.	
5. Физикалық картадан Муррей өзенін табады.	
6. Аустралияның өсімдіктері мен жануарларын атайды.	
7. Аустралияның астанасы – Канберра қаласын атайды.	
Күрделіліктің орташа деңгейі	
1. Физикалық картадан Аустралияның географиялық жағдайын көрсетеді.	

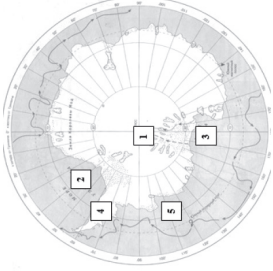
2. Физикалық картадан Жаңа Гвинея аралын көрсетеді және атайды.	
3. Аустралияның жер бедері мен климаты туралы сұрақтарға жауап береді.	
4. Н. Н. Миклухо-Маклайдың Аустралияға саяхаты туралы түсінігі бар.	
5. Физикалық картадан Аустралияның көлдері мен өзендерін көрсетеді және атайды.	
6. Аустралияның өсімдіктері мен жануарлары туралы сұрақтарға жауап береді.	
7. Аустралияның байырғы және кейіннен қоныстанған халықтарын ажыратады, Аустралия астанасын (Канберра) атайды.	
Күрделіліктің жоғары деңгейі	
1. Физикалық картадан Аустралияның географиялық жағдайын және жағалауларының құрлымын көрсетеді.	
2. Физикалық картадан Жаңа Гвинея аралын көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
3. Аустралияның жер бедері мен климатының әртүрлілігін сипаттайды.	
4. Н. Н. Миклухо-Маклайдың Аустралияға саяхаты туралы әңгімелейді.	
5. Физикалық картадан көлдер мен өзендерді (Муррей) көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
6. Аустралияның өсімдіктері мен жануарлары туралы әңгімелейді.	
7. Халқына (жергілікті және кейіннен қоныстанған) сипаттама береді, Аустралия астанасын атайды.	

«Антарктида» бөлімшесі бойынша технологиялық карта

Сабақ саны		
Оқу мақсаттары (күгілетін нәтижелер)		
Күрделіліктің төмен деңгейі (тану)	Күрделіліктің орташа деңгейі (түсіну)	Күрделіліктің жоғары деңгейі (қолдану)
<p>1. Физикалық картадан Антарктиданы көрсету.</p> <p>2. Антарктиданың орыс теңіз саяхатшыларымен ашылуы мен Антарктиданың заманауи зерттеулері туралы түсінігі болу.</p> <p>3. Жер бедері мен климаты туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>4. Антарктиданың өсімдіктері мен жануарларын атау.</p>	<p>1. Физикалық картадан Антарктиданың географиялық жағдайын көрсету.</p> <p>2. Антарктиданың орыс теңіз саяхатшыларымен ашылуы туралы айтуды; Антарктиданың заманауи зерттеулері туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>3. Антарктида климаты мен жер бедерінің ерекшелігі туралы білу.</p> <p>4. Антарктиданың өсімдіктері мен жануарлары туралы айтуды; табиғатты қорғау туралы сұрақтарға жауап беру.</p>	<p>1. Физикалық картадан Антарктиданың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету.</p> <p>2. Антарктиданың орыс теңіз саяхатшыларымен ашылуы туралы айтуды; Антарктиданың заманауи зерттеулері туралы айтуды.</p> <p>3. Антарктиданың жер бедері мен климатын сипаттау.</p> <p>4. Антарктиданың өсімдік және жануарлар туралы айтуды; табиғатты қорғау қажеттілігін түсіндіру.</p>
<p>Сөйлеу тілдік-коммуникативтік қызмет. Сұрақтарға жауап беру, диалогқа, әңгімеге қатысу. Ұсынылған жоспарға, сызбаға сәйкес сипаттама әңгіме құрастыру.</p>		
<p>Сөздер және сөз тіркестері. Антарктида, Антарктика, Оңтүстік полярлық аймақ, Оңтүстік полюс, географиялық жағдайы, жер бедері, материк, құрлық, Тынық мұхиты, Үнді мұхиты, Атлант мұхиты, түбек, теңіз, шығанақ, жағалау, климат, мұз жамылғысы, ғылыми станция.</p>		
<p>Практикалық қызмет. Оқулықпен, атласпен, кескін карталармен жұмыс.</p>		
<p>Пенаралық байланыстар. «География» пәні бойынша білімді оқу, практикалық және тұрмыстық міндеттерді шешу үшін қолданылады. Жаратылыстану (жауын-шашын). Математика (Күннің биіктігі, температураны өлшеу). Оқу және тіл дамыту (жұмбақтар, мақал-мәтелдер, белгілер). Қазақ тілі (сөздік сөздер).</p>		
<p>Құрал-жабдықтар. Оқулық, атлас, кескін карталар, жеке тапсырмалары бар карточкалар, дидактикалық және иллюстрациялық материалдар, презентациялар.</p>		

«Антарктида» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Тапсырмалар мазмұны								
Күрделіліктің төмен деңгейі									
<p>1. Физикалық картадан Антарктиданың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету.</p> <p>2. Антарктиданың өсімдіктері және жануарларын атау.</p>	<p><i>Антарктиданы қай мұхитпен шектеспейді?</i></p> <p>а) Тынық б) Үнді ә) Солтүстік мұзды в) Атлант</p> <p><i>Сөздің екінші жартысын тап. Сөзді жаз.</i></p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>ПИН</td> <td>ҮК</td> </tr> <tr> <td>КАШ</td> <td>Т</td> </tr> <tr> <td>М</td> <td>ГВИН</td> </tr> <tr> <td>КИ</td> <td>АЛОТ</td> </tr> </table>	ПИН	ҮК	КАШ	Т	М	ГВИН	КИ	АЛОТ
ПИН	ҮК								
КАШ	Т								
М	ГВИН								
КИ	АЛОТ								
Күрделіліктің орташа деңгейі									
<p>1. Жартышар физикалық картасында Антарктиданың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету; Оңтүстік полюсті физикалық картада көрсету.</p>	<p><i>Сәйкестендір.</i></p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">Антарктида – бұл ...</td> <td style="width: 50%;">Жердің айналу осінің оның бетімен қиылысу нүктесі.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Оңтүстік полюс – бұл ...</td> <td>мұхитта жүзіп жүрген үлкен мұз сеңі.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Антарктика – бұл ...</td> <td>ең суық материк.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Айсберг дегеніміз – ...</td> <td>Антарктида материгі, аралдар және оларды қоршаған мұхиттардың бөліктері.</td> </tr> </table>	Антарктида – бұл ...	Жердің айналу осінің оның бетімен қиылысу нүктесі.	Оңтүстік полюс – бұл ...	мұхитта жүзіп жүрген үлкен мұз сеңі.	Антарктика – бұл ...	ең суық материк.	Айсберг дегеніміз – ...	Антарктида материгі, аралдар және оларды қоршаған мұхиттардың бөліктері.
Антарктида – бұл ...	Жердің айналу осінің оның бетімен қиылысу нүктесі.								
Оңтүстік полюс – бұл ...	мұхитта жүзіп жүрген үлкен мұз сеңі.								
Антарктика – бұл ...	ең суық материк.								
Айсберг дегеніміз – ...	Антарктида материгі, аралдар және оларды қоршаған мұхиттардың бөліктері.								

<p>2. Жартышар физикалық картасында Антарктиданың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету; Оңтүстік полюсті физикалық картада көрсету.</p>	<p>Қандай географиялық нысандар сандармен көрсетілген?</p> 												
<p>Күрделіліктің жоғары деңгейі</p>													
<p>1. Антарктиданың орыс теңіз саяхатшыларымен ашылуы туралы айту; Антарктиданың заманауи зерттеулері туралы айту.</p>	<p>Дұрыс пікірлерді «Иә», қате пікірлерді «Жоқ» деп белгіле.</p> <table border="1" data-bbox="563 245 776 1097"> <tr> <td data-bbox="563 1052 629 1097">1</td> <td data-bbox="563 347 629 1052">Барлық материктердің ішінен Аустралия Антарктидаға ең жақын орналасқан.</td> <td data-bbox="563 245 629 347"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="629 1052 694 1097">2</td> <td data-bbox="629 347 694 1052">Амундсен мен Скотт экспедициялары Жердің оңтүстік полюсіне алғашқы болып барды.</td> <td data-bbox="629 245 694 347"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="694 1052 735 1097">3</td> <td data-bbox="694 347 735 1052">Антарктика материгі толығымен мұздықпен жабылған .</td> <td data-bbox="694 245 735 347"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="735 1052 776 1097">4</td> <td data-bbox="735 347 776 1052">Антарктидада пайдалы қазбалар жоқ.</td> <td data-bbox="735 245 776 347"></td> </tr> </table>	1	Барлық материктердің ішінен Аустралия Антарктидаға ең жақын орналасқан.		2	Амундсен мен Скотт экспедициялары Жердің оңтүстік полюсіне алғашқы болып барды.		3	Антарктика материгі толығымен мұздықпен жабылған .		4	Антарктидада пайдалы қазбалар жоқ.	
1	Барлық материктердің ішінен Аустралия Антарктидаға ең жақын орналасқан.												
2	Амундсен мен Скотт экспедициялары Жердің оңтүстік полюсіне алғашқы болып барды.												
3	Антарктика материгі толығымен мұздықпен жабылған .												
4	Антарктидада пайдалы қазбалар жоқ.												
<p>2 Антарктиданың өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау; табиғатты қорғау қажеттілігін түсіндіру.</p>	<p>Кестені толтыр.</p> <table border="1" data-bbox="824 375 979 1097"> <tr> <td data-bbox="824 743 865 1097">Антарктида құстары</td> <td data-bbox="824 375 865 743">Антарктида жануарлары</td> </tr> <tr> <td data-bbox="865 743 905 1097"></td> <td data-bbox="865 375 905 743"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="905 743 945 1097"></td> <td data-bbox="905 375 945 743"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="945 743 979 1097"></td> <td data-bbox="945 375 979 743"></td> </tr> </table> <p>Антарктида табиғатын қорғау туралы айтып бер.</p>	Антарктида құстары	Антарктида жануарлары										
Антарктида құстары	Антарктида жануарлары												

Оқушының «Материктер. Антарктида» бөлімшесі бойынша оқу жетістігінің картасы

Күтілетін нәтижелер	Орындау туралы белгі
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Физикалық картадан Антарктиданы табады.	
2. Антарктиданың орыс теңіз саяхатшыларымен ашылуы, Антарктиданың заманауи зерттеулері туралы түсінігі бар.	
3. Антарктиданың жер бедері мен климаты туралы сұрақтарға жауап береді.	
4. Антарктиданың өсімдіктері мен жануарларын атайды.	
Күрделіліктің орташа деңгейі	
1. Физикалық картадан Антарктиданың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсетеді.	
2. Антарктиданың орыс теңіз саяхатшыларымен ашылуы, Антарктиданың заманауи зерттеулері туралы сұрақтарға жауап береді.	
3. Антарктиданың жер бедері мен климатын біледі.	
4. Антарктиданың өсімдіктер мен жануарлар әлемі және табиғатты қорғау туралы сұрақтарға жауап береді.	
Күрделіліктің жоғары деңгейі	
1. Физикалық картадан Антарктиданың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсетеді.	
2. Антарктиданың орыс теңіз саяхатшыларымен ашылуы және Антарктиданың заманауи зерттеулері туралы айтады.	
3. Антарктиданың жер бедері мен климатын сипаттайды.	
4. Антарктиданың өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктері туралы айтады табиғатты қорғау қажеттілігін түсіндіреді.	

«Материктер. Оңтүстік Америка» бөлімшесі бойынша технологиялық карта

Сабақ саны		Оқу мақсаттары (күтілетін нәтижелер)	
Күрделіліктің төмен деңгейі (тану)	Күрделіліктің орташа деңгейі (түсіну)	Күрделіліктің жоғары деңгейі (қолдану)	
<p>1. Физикалық картадан Оңтүстік Американы табу.</p> <p>2. Оңтүстік Америка жер бедері мен климаты туралы түсінігі болу.</p> <p>3. Мұғалімнің көмегімен отты Жер аралын, Панама каналын, Магеллан бұғазын, Амазонка өзенін, Амазонка жазығын, Анд тауын физикалық картадан табу.</p> <p>4. Оңтүстік Америка халықтарын атау; мұғалімнің көмегімен зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсету.</p>	<p>1. Физикалық картадан Оңтүстік Американың географиялық жағдайын көрсету.</p> <p>2. Оңтүстік Америка климаты туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>3. Отты Жер аралын, Панама каналын, Магеллан бұғазын, Амазонка өзенін, Амазонка жазығын, Анд тауын физикалық картада көрсету, атау.</p> <p>4. Оңтүстік Америка халқы туралы айту; Оңтүстік Американың мемлекеттерін және олардың астанасын атау; зерделенген мемлекеттерді саяси картадан көрсету.</p>	<p>1. Физикалық картасында Оңтүстік Американың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету.</p> <p>2. Оңтүстік Американың табиғи жағдайларын, жер бедерін, климатын сипаттау.</p> <p>3. Отты Жер аралын, Панама каналын, Магеллан бұғазын, Амазонка өзенін, Амазонка жазығын, Анд тауын физикалық картадан көрсету, кескін картада белгілеу.</p> <p>4. Оңтүстік Америка халқына сипаттама беру; Оңтүстік Американың мемлекеттерін және олардың астанасын атау; зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсету, зерделенген мемлекеттерді саяси картадан көрсету.</p>	
<p>Сөйлеу тілдік-коммуникативтік қызмет. Сұрақтарға жауап беру, диалогқа, әңгімеге қатысу. Ұсынылған жоспарға, сызбаға сәйкес сипаттама әңгіме құрастыру.</p>		<p>Сөздер және сөз тіркестері. Оңтүстік Америка, Оңтүстік жартышар, экватор, географиялық орналасуы, жер бедері, мұхит, құрлық, Тынық мұхиты, Атлант мұхиты, арал, түбек, теңіз, шығанақ, жағалау, климат, жаңбырлы маусым, саванналар, ылғалды континент, тропиктік ормандар, саванналар, пампа, шөл, халық, үндістер, негроидтық нәсіл, эмигранттар.</p>	
<p>Практикалық қызмет. Оқулықпен, атласпен, кескін карталармен жұмыс.</p>			

<p>Пенаралық байланыстар. «География» пәні бойынша білімді оқу, практикалық және тұрмыстық міндеттерді шешу үшін қолданылады. Жаратылыстану (жауын-шашын). Математика (Күннің биіктігі, температураны өлшеу). Оқу және тіл дамыту (жұмбақтар, мақал-мәтелдер, белгілер). Қазақ тілі (сөздік сөздер).</p> <p>Құрал-жабдықтар. Оқулық, атлас, кескін карталар, жеке тапсырмалары бар карточкалар, дидактикалық және иллюстрациялық материалдар, презентациялар.</p>

«Оңтүстік Америка» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Тапсырмалар мазмұны												
	Күрделіліктің төмен деңгейі												
1. Оңтүстік Американың табиғи жағдайларын, жер бедерін тану.	Тропиктік ормандарда өсетін өсімдіктердің ғана астын сыз. Какао, кокос пальмасы, гевея, алма ағашы, қайың, майлы пальма ағашы.												
2. Физикалық картадан Оңтүстік Америка жағалауларының көрінісін көрсету.	<p>Кестені толтыр. Оңтүстік Американың географиялық жағдайы</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%; text-align: center;">мұхиттар</td> <td style="width: 33%; text-align: center;">теңіздер</td> <td style="width: 33%; text-align: center;">аралдар</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	мұхиттар	теңіздер	аралдар									
мұхиттар	теңіздер	аралдар											

Күрделіліктің орташа деңгейі									
<p>1. Оңтүстік Американың табиғи жағдайларын, жер бедерін таны, климаты туралы айту.</p>	<p>Оңтүстік Американың жануарларын табиғи аймақтарға бөліп көрсет. Анаконда, кіреукей, капибара, колибри, жалқауан, құмырсқажегіш, жіңішке аяқтылар, теңбілшер.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%; text-align: center;">А) Ылғалды экваторлық ормандар</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">Б) Саванналар</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">В) Пампа</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">Г) Шөлдер мен шөлейттер</td> </tr> <tr> <td style="height: 30px;"></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	А) Ылғалды экваторлық ормандар	Б) Саванналар	В) Пампа	Г) Шөлдер мен шөлейттер				
А) Ылғалды экваторлық ормандар	Б) Саванналар	В) Пампа	Г) Шөлдер мен шөлейттер						
<p>2. Оңтүстік Американың табиғи жағдайларын, бедерін, климатын сипаттау.</p>	<p>Дұрыс жауаптың астын сыз.</p> <p>Оңтүстік Америка аулары: Анд, Кордильера, Кавказ, Айдаһар тауы.</p> <p>Оңтүстік Америка өзендері: Нил, Конго, Амазонка, Парана, Ориноко.</p> <p>Оңтүстік Америка жануарлары: керік, құмырсқажегіш, піл, пингвин, капибара, жалқауан.</p> <p>Оңтүстік Америка халқы: аборигендер, орыстар, үндістер, самбо, метистер, мулаттар.</p> <p>Жағалау суында мекендейтіндер: бөрібалық, анаконда, пингвин, кит, тұтасқанат балығы.</p> <p>Оңтүстік Америка өсімдіктері: сейба, қауын ағашы, какао, орхидея, баобаб, эвкалипт, виктория регия.</p>								
Күрделіліктің жоғары деңгейі									
<p>1. Жартышар физикалық картасында Оңтүстік Американың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету.</p>	<p>Картаны пайдалана отырып, түсіп қалған сөздерді қой.</p> <p>Оңтүстік Америка материгі _____ жартышарында орналасқан.</p> <p>Оңтүстік Америка жағалауларын _____ және _____ мұхиттардың суы шайып жатыр. Батыс жағалау бойымен _____ таулары созылып жатыр. Анд тауының шығысында жер шарындағы ең үлкен _____ ойпаты орналасқан. Амазон ойпаты бойымен Жер бетіндегі ең суы мол _____ өзені ағып жатыр.</p>								
<p>2. Оңтүстік Америка халқына сипаттама беру; Оңтүстік Американың мемлекеттерін және олардың астанасын атау; зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсету.</p>	<p>Оңтүстік Американың қандай мемлекеттердің сұлбасы бейнеленген?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <input style="width: 80px; height: 25px;" type="text"/> </div> <div style="text-align: center;"> <input style="width: 80px; height: 25px;" type="text"/> </div> <div style="text-align: center;"> <input style="width: 80px; height: 25px;" type="text"/> </div> </div>								

Оқушының «Оңтүстік Америка» бөлімшесі бойынша оқу жетістігінің картасы

Күтілетін нәтижелер	Орындау туралы белгі
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Физикалық картадан Оңтүстік Американы табады.	
2. Оңтүстік Американың жер бедері, климаты туралы түсінігі бар.	
3. Мұғалімнің көмегімен физикалық картадан Отты Жер аралын, Панама каналын, Магеллан бұғазын, Амазонка өзенін, Амазонка жазығын, Анд тауын көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
4. Оңтүстік Америка халықтарын атайды. Мұғалімнің көмегімен зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсетеді.	
Күрделіліктің орташа деңгейі	
1. Физикалық картадан Оңтүстік Американың географиялық жағдайын көрсетеді.	
2. Оңтүстік Американың жер бедері, климаты туралы сұрақтарға жауап береді.	
3. Физикалық картадан Отты Жер аралын, Панама каналын, Магеллан бұғазын, Амазонка өзенін, Амазонка жазығын, Анд тауын көрсетеді, атайды.	
4. Оңтүстік Америка халқы туралы айтады; Оңтүстік Американың мемлекеттерін (Бразилия, Аргентина, Перу, Чили) және астанасын атайды; зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсетеді.	
Күрделіліктің жоғары деңгейі	
5. Физикалық картадан Оңтүстік Американың географиялық жағдайын, жағалау көрінісін көрсетеді.	
6. Оңтүстік Американың табиғи жағдайларын, жер бедерін, климатын сипаттайды.	
7. Физикалық картадан Отты Жер аралын, Панама каналын, Магеллан бұғазын, Амазонка өзенін, Амазонка жазығын, Анд тауын көрсетеді, кескін картада белгілейді.	
8. Оңтүстік Америка халқына сипаттама береді; Оңтүстік Американың мемлекеттерін (Бразилия, Аргентина, Перу, Чили) және астанасын атайды; зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсетеді.	

«Материктер. Солтүстік Америка» бөлімшесі бойынша технологиялық карта

Сабақ саны		Оқу мақсаттары (күтілетін нәтижелер)
Күрделіліктің төмен деңгейі (тану)	Күрделіліктің орташа деңгейі (түсіну)	Күрделіліктің жоғары деңгейі (қолдану)
<p>1. Физикалық картадан Солтүстік Американы табу; Американың Колумбтың ашуы туралы айту;</p> <p>2. Солтүстік Америка жер бедері мен климаты.</p> <p>3. Мұғалімнің көмегімен физикалық картадан аралдар мен түбектерді, өзендерді, көлдерді, теңіздерді, тауларды табу.</p> <p>4. Солтүстік Американың өсімдіктері мен жануарларын атау.</p> <p>5. Солтүстік Америка халықтары мен астамаларының атауы; мұғалімнің көмегімен зерделенген мемлекеттерді (АҚШ, Канада, Мексика, Куба) саяси картада көрсету.</p>	<p>1. Физикалық картадан Солтүстік Американың географиялық жағдайын көрсету; Американың Колумбпен ашылуы туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>2. Солтүстік Америка жер бедерінің пішінін, климатын білу.</p> <p>3. Аралдар мен түбектерді (Гренландия, Куба, Аляска, Флорида, Калифорния), өзендер мен сарқырамаларды (Миссисипи, Миссури, Ниагара), көлдерді (Ұлы көлдер), тауларды (Кордильера) физикалық картадан көрсету, атау.</p> <p>4. Солтүстік Американың өсімдіктері мен жануарлары туралы айту.</p> <p>5. Солтүстік Америка халқы туралы айту; Солтүстік Америка халқының мемлекеттері мен астанасын атау (АҚШ, Канада, Мексика, Куба); зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсету.</p>	<p>1. Физикалық картадан Солтүстік Американың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету; Американың Колумбпен ашылуы туралы айту.</p> <p>2. Солтүстік Американың табиғи жағдайларын, жер бедерін және климатын сипаттау;</p> <p>3. Аралдар мен түбектерді (Гренландия, Куба, Аляска, Флорида, Калифорния), өзендер мен сарқырамаларды (Миссисипи, Миссури, Ниагара), көлдерді (Ұлы көлдер), тауларды (Кордильера) физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.</p> <p>4. Солтүстік Американың өсімдік және жануарлар әлемінің ерекшеліктерін сипаттау.</p> <p>5. Солтүстік Американың халқына сипаттама беру; Солтүстік Американың мемлекеттері мен астанасын атау (Америка құрама штаттары, Канада, Мексика, Куба); зерделенген мемлекеттерді кескін картада белгілеу.</p>
<p>Сөйлеу тілдік-коммуникативтік қызмет. Сұрақтарға жауап беру, диалогқа, әңгімеге қатысу. Ұсынылған жоспарға, сызбаға сәйкес сипаттама әңгіме құрастыру.</p>		

<p>Сөздер және сөз тіркестері. Солтүстік Америка, арктикалық шеңбер, географиялық жағдайы, жер бедері, Солтүстік мұзды мұхит, Тынық мұхиты, Атлант мұхиты, арал, түбек, теңіз, шығанақ, жағалау, қоңыржай климат, арктикалық шөлдер, тундра, тайга, орманды дала, дала, аралас ормандар, прерия, халқы, үндістер, эмигранттар.</p> <p>Практикалық қызмет. Оқулықпен, атласпен, кескін карталармен жұмыс.</p> <p>Пәнаралық байланыстар. «География» пәні бойынша білімді оқу, практикалық және тұрмыстық міндеттерді шешу үшін қолданылады. Жаратылыстану (жауын-шашын). Математика (Күннің биіктігі, температураны өлшеу). Оқу және тіл дамыту (жұмбақтар, мақал-мәтелдер, белгілер). Қазақ тілі (сөздік сөздер).</p> <p>Құрал-жабдықтар. Оқулық, атлас, кескін карталар, жеке тапсырмалары бар карточкалар, дидактикалық және иллюстрациялық материалдар, презентациялар.</p>
--

«Материктер. Солтүстік Америка» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Тапсырмалар мазмұны	
Күрделіліктің төмен деңгейі		
1. Солтүстік Американың жер бедерін тану.	<i>Сөйкестілікті тал.</i>	
	Кордильера	Жазық
	Миссисипилік	көл
	Маккензи	тау
	Орталық	ойпат
	Гурон	өзен
2. Солтүстік Америка халықтарын атау.	<p><i>Керекті сөздерді таңдап, сөйлемді аяқта.</i></p> <p>Солтүстік Американың байырғы халқы – <i>Анықтамалық сөздер: аборигендер, эскимостар, үндістер, чукчалар.</i></p>	

Күрделіліктің орташа деңгейі	
<p>1. Солтүстік Американың есімдіктері мен жануарлары туралы айту.</p>	<p>Бұл не? Прерия _____ Колорадо _____ Бизон _____ Секвойя _____ Орисабо _____</p>
<p>2. Солтүстік Американың мемлекеттері мен олардың астанасын атау; зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсету.</p>	<p>Мемлекеттің атауы мен оның астанасының атауын нұсқар сызығымен қос. Канада Мехико Куба Оттава Мексика Вашингтон АҚШ Гавана</p>
Күрделіліктің күрделі деңгейі	
<p>1. Жартышар физикалық картасында Солтүстік Американың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету; Американы Колумбтың ашқаны туралы айту.</p>	<p>Метінді толықтырып жаз. Солтүстік Американы батыстан (...), шығыстан (...), солтүстіктен (...) сулары жуады Солтүстігінде (...) аралдарының үлкен тобы орналасқан. Оңтүстігінде материкке (...), ал солтүстігінде (...) кіріп жатыр. Материкті Еуразиядан (...) бөліп тұр. Солтүстік батыстағы (...) түбегі. Оңтүстігінде жіңішке ұзын (...) түбегі. Солтүстік Америка әлемнің (...) бір бөлігіне жатады.</p>
<p>2. Солтүстік Американың халқына сипаттау; Солтүстік Американың мемлекеттері (АҚШ, Канада, Мексика, Куба) мен олардың астанасын атау; зерделенген мемлекеттерді саяси картада көрсету.</p>	<p>Дұрыс жауаптарды таңда. 1. Гудзон шығанағының суы ... жағалауын шайып жатыр. А) АҚШ Б) Канада В) Мексика 2. Солтүстік мұзды мұхит суы ... жағалауын шайып жатыр. А) АҚШ Б) Канада В) Мексика 3. Мексика шығанағының суы ... жағалауын шайып жатыр. А) АҚШ Б) Канада В) Мексика</p>

Оқушының «Солтүстік Америка» бөлімшесі бойынша оқу жетістігінің картасы

Күтілетін нәтижелер	Орындау туралы белгі
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Физикалық картадан Солтүстік Американы табады; Американың Колумбтың ашқаны туралы түсінігі бар.	
2. Солтүстік Американың жер бедері және климаты туралы сұрақтарға жауап береді.	
3. Мұғалімнің көмегімен физикалық картадан Солтүстік Американың аралдары мен түбектерін, өзендері мен көлдерін теңіздері мен тауларын табады.	
4. Солтүстік Американың өсімдіктері мен жануарларын атайды.	
5. Солтүстік Американың халқын атайды; Солтүстік Американың мемлекеттері (АҚШ, Канада, Мексика, Куба) картадан көрсетеді және атайды.	
Күрделіліктің орташа деңгейі	
1. Физикалық картадан Солтүстік Американың географиялық жағдайын; Американы Колумбтың ашқаны туралы сұрақтарға жауап береді.	
2. Солтүстік Американың жер бедері және климаты туралы біледі.	
3. Физикалық картадан аралдар мен түбектерді (Гренландия, Куба, Аляска, Флорида, Калифорния), өзендерді (Миссисипи, Миссури), Ниагара сарқырамасын, Ұлы көлдерді, Кариб теңізін, Кордильера тауларын көрсетеді және атайды.	
4. Солтүстік Американың өсімдіктері мен жануарларын атайды.	
5. Солтүстік Америка халқы туралы айтады, Солтүстік Америка мемлекеттерін (АҚШ, Канада, Мексика, Куба) және олардың астаналары атайды, зерделенген мемлекеттерді саяси картадан көрсетеді.	

Күрделіліктің жоғары деңгейі	
6. Физикалық картадан Солтүстік Американың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсетеді; Американы Колумбтың ашуы туралы айтады.	
7. Солтүстік Американың табиғи жағдайларын, жер бедерін және климатын сипаттайды.	
8. Физикалық картадан аралдар мен түбектерді (Гренландия, Куба, Аляска, Флорида, Калифорния), өзендерді (Миссисипи, Миссури), Ниагара сарқырамасын, Ұлы көлдерді, Кариб теңізін, Кордильера тауларын көрсетеді және атайды; кескін картада белгілейді.	
9. Солтүстік Американың есімдіктері мен жануарларын сипаттайды.	
10. Солтүстік Американың халқына сипаттама береді; Солтүстік Американың мемлекеттері (АҚШ, Канада, Мексика, Куба) мен олардың астанасын атайды; зерделенген мемлекеттерді кескін картада белгілейді.	

«Материктер. Еуразия» бөлімшесі бойынша технологиялық карта

Сабақ саны		
Оқу мақсаттары (күтілетін нәтижелер)		
Күрделіліктің төмен деңгейі (тану)	Күрделіліктің орташа деңгейі (түсіну)	Күрделіліктің жоғары деңгейі (қолдану)
1. Физикалық картадан Еуразияның жағалау көрінісін көрсету; дүние бөліктері: Еуропа мен Азияны атау.	1. Физикалық картадан Еуразияның географиялық жағдайын көрсету; картадан әлем бөліктері: Еуропа мен Азияны көрсету және атау.	1. Еуразияның географиялық жағдайын және жағалау көрінісін физикалық картадан көрсету; дүние бөліктері – Еуропа және Азия кескін картада арасынан шартты шекараларды сызу;
2. Мұғалімнің көмегімен суы Еуразия жағалауын шайып жатқан: Солтүстік мұзды және Атлант мұхиттарының теңіздерін физикалық картадан көрсету.	2. Физикалық картадан суы Еуразия жағалауларын шайып жатқан Солтүстік мұзды және Атлант мұхиттарының теңіздерін көрсету және атау.	2. Физикалық картадан суы Еуразия жағалауларын шайып жатқан Солтүстік мұзды және Атлант мұхиттарының теңіздерін көрсету және атау; кескін картада белгілеу.

<p>3. Мұғалімнің көмегімен Еуразия жағалауын шайып жатқан: Тынық және Үнді мұхиттарының теңіздерін физикалық картадан көрсету.</p> <p>4. Еуразия жер бедерінің пішіні мен климаты; пайдалы қазбалары туралы түсінігі болу.</p> <p>5. Еуразияның теңіздерін, шығанақтарын, аралдарын, түбектерін, тауларын, өзендерін, көлдерін физикалық картадан көрсету.</p> <p>6. Еуразияның өсімдіктері мен жануарларын атау.</p> <p>7. Еуразия халықтарын атау.</p> <p>8. Мұғалімнің көмегімен Еуропа мемлекеттерін (Ұлыбритания) саяси картада көрсету.</p> <p>9. Мұғалімнің көмегімен зерделенген мемлекетпен шетаралас елдерді көрсету.</p> <p>10. Зерделенген мемлекет туралы түсінігі болу.</p>	<p>3. Физикалық картадан суы Еуразия жағалауларын шайып жатқан Тынық және Үнді мұхиттарының теңіздерін көрсету және атау.</p> <p>4. Еуразияның табиғи жағдайлары, жер бедері, климаты және пайдалы қазбалары туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>5. Теңіздерді (Солтүстік, Оңтүстік-Қытай, Шығыс-Қытай, Сары, Каспий, Арал), шығанақтарды (Фин, Бенгал, Парсы), аралдарды (Ұлыбритания, Исландия, Жапон Сицилиясы, Индонезия, Шри Ланка); түбектерді (Скандинавия, Апеннин, Балқан, Үндістан, Үндіқытай, Аравия, Кіші Азия), тауларды (Альпі, Пиреней, Апеннин, Гималай, Скандинавия), өзендерді (Висла, Дунай, Эльба, Хуанхэ, Хуанхэ, Янцзы, Инд-Ганг, Сырдария, Өмудария), көлдерді (Байкал, Балқаш) физикалық картадан көрсету, атау.</p> <p>6. Еуразияның өсімдіктері мен жануарлары туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>7. Еуразия халқы олардың мәдениеті мен тұрмысы туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>8. Еуропа мемлекеттерін (Ұлыбритания) саяси картадан көрсету; астаналарын атау.</p>	<p>3. Физикалық картадан суы Еуразия жағалауларын шайып жатқан Тынық және Үнді мұхиттарының теңіздерін көрсету және атау; кескін картада белгілеу.</p> <p>4. Еуразияның табиғи жағдайларын, жер бедерін, климатын және пайдалы қазбаларын сипаттау.</p> <p>5. Теңіздерді (Солтүстік, Оңтүстік-Қытай, Шығыс-Қытай, Сары, Каспий, Арал), шығанақтарды (Фин, Бенгал, Парсы), аралдарды (Ұлыбритания, Исландия, Жапон Сицилиясы, Индонезия, Шри Ланка); түбектерді (Скандинавия, Апеннин, Балқан, Үндістан, Үндіқытай, Аравия, Кіші Азия), тауларды (Альпі, Пиреней, Апеннин, Гималай, Скандинавия), өзендерді (Висла, Дунай, Эльба, Хуанхэ, Янцзы, Инд-Ганг, Сырдария, Өмудария), көлдерді (Байкал, Балқаш) физикалық кескін көрсету, атау, контурлы картадан белгілеу.</p> <p>6. Еуразияның өсімдік және жануарлар әлемін сипаттау.</p> <p>7. Еуразия халқына сипаттама беру; Еуразия ұлттарын атау, олардың мәдениеті мен тұрмысын сипаттау.</p> <p>8. Еуропа мемлекеттерін саяси картада көрсету; еуропалық мемлекеттердің астаналарын атау.</p>
---	--	--

<p>11. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Азия иеліктерін (Қытай, Жапония) көрсету.</p> <p>12. Мұғалімнің көмегімен зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсету.</p> <p>13. Зерделенген мемлекет туралы сұрақтарға түсінігі болу.</p>	<p>9. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсету.</p> <p>10. Зерделенген мемлекет туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>11. Азия мемлекеттерін (Қытай, Жапония) саяси картадан көрсету, астаналарын атау.</p> <p>12. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсету.</p> <p>13. Зерделенген мемлекет туралы сұрақтарға жауап беру.</p>	<p>9. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсету.</p> <p>10. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша еңгіме құрастыру.</p> <p>11. Азия мемлекеттерін: Түркия, Иран, Ирак, Ауғанстан, Моңғолия, Қытай, Үндістан, Оңтүстік және Солтүстік Корея, Вьетнам, Лаос, Жапония саяси картада көрсету, астаналарын атау.</p> <p>12. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсету.</p> <p>13. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша еңгіме құрастырады.</p>
<p>Сөйлеу тілдік-коммуникативтік қызмет. Сұрақтарға жауап беру, диалогқа, еңгімеге қатысу. Ұсынылған жоспарға, сызбаға сәйкес сипаттама еңгіме құрастыру.</p>		
<p>Сөздер және сөз тіркестері. Еуропа, Азия, Солтүстік жартышар, географиялық орналасуы, жер бедері, Солтүстік мұзды мұхит, Тынық мұхиты, Үнді мұхиты, Атлант мұхиты, Арал, түбегі, теңіз, шығанақ, жағалау, қоңыржай климат, арктикалық шөлдер, тундра, орман-тундра, тайга, орманды дала, аралас ормандар, дала, биік тау белдеуі, халық емес, кавказоидтық нәсіл, моңғолоидтық нәсіл.</p>		
<p>Практикалық қызмет. Оқулықпен, атласпен, кескін карталармен жұмыс.</p>		
<p>Пәнаралық байланыстар. Жаратылыстану (жауын-шашын). Математика (күннің биіктігі, судың температурасын өлшеу). Оқу және сөйлеу тілін дамыту (жұмбақтар, мақал-мәтелдер, ырымдар). Қазақ тілі (сөздік сөздер).</p>		
<p>Құрал-жабдықтар. Оқулық, атлас, кескін карталар, жеке тапсырмалары бар карточкалар, дидактикалық және иллюстрациялық материалдар, презентациялар.</p>		

«Материктер. Еуразия» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Бағалау критерийлері
	Күрделіліктің төмен деңгейі
1. Физикалық картадан Еуразия жағалауларының көрінісін көрсету, әлемнің бөліктері: Еуропа және Азия атау.	<p><i>Түсіп қалған сөздерді орнына қой.</i></p> <p>Еуразия – ғаламшардағы ең _____ материк. Материк экватордың солтүстігінде шығыс жартышарда орналасқан. Ол _____, _____, _____ және _____ мұхиттардың барлығының суы жуатын, әлемнің екі бөлігінен – _____ құралады.</p>
4. Еуразияның жер бедерін, климатын тану, пайдалы қазбаларын атау.	<p><i>Еуропа мен Азия арасындағы шегара қандай таулар бойымен өтеді?</i></p> <p>А) Алтай В) Орал С) Гималай</p>
	Күрделіліктің орташа деңгейі
1. Еуразияның жер бедері, климаты мен пайдалы қазбалары туралы айту.	<p><i>Дұрыс тұжырымдаманы таңда.</i></p> <p>А. Еуразия – ең үлкен құрлық. Ә. Ладога көлі – Еуразиядағы ең терең көл. Б. Материктегі ең биік шың – Жеңіс шыңы.</p>
2. Еуразияның өсімдіктер және жануарлар әлемі туралы айту.	<p><i>Сөйлемдерді толықтырып жаз.</i></p> <p>1. Жабайы пілдер ... түбегінде және ... аралында мекендейді. 2. ... ұзақ уақыт сусыз, қорексіз жүре алады. 3. Температураның ұзақ уақыт төмен болуы, көпжылдық тоң, батпақтар – бұлар белгісі. 4. Еділ өзені ... құяды, ол ... алабына жатады. 5. Қара теңізге құятын өзендер ... мұхит алабына жатады. 6. Жапон аралдарында ... жанартауы бар.</p>

Күрделіліктің жоғары деңгейі	
<p>1. Еуразияның жер бедерін климаты мен пайдалы қазбаларын сипаттау.</p>	<p>Әр жолдан «<i>әртық</i>» нысанды тап. <i>Жауабыңды түсіндір.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еділ, Орал, Нева, Сырдария. 2. Каспий, Сары, Арал, Байкал, Үндістан. 3. Үндіқытай, Сахалин, Скандинавия 4. Баренц, Охот, Чукот, Ақ. 5. Обь, Енисей, Лена, Үнді. 6. Фудзияма, Ключев Шоқысы, Қилиманжаро, Везувий. 7. Альпі, Карпат, Анд, Пиреней.
<p>2. Еуразияның өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттау.</p>	<p><i>Сипаттамасы бойынша Еуразияның табиғи аймақтарын анықта:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тиіндер қарағай бұтақтарында отыр. Артқы аяқтарымен бұтақтан ұстанған, ал алдыңғы аяқтарымен жаңғақ ұстап алыпты. Олар жаңғақ шағып отыр. Біреуінің жаңғағы аяғынан шығып кетіп, жердегі қар үстіне түсті. Ашуланған тиін бұтақтан-бұтаққа, бұтақтан төмен қарай секірді. () 2. Бұл екі жағында құрғақ тікенектер өскен соқпаққа ұқсайды. Құм төбелер биіктей түсті. Төбенің тік беткейінде сексеуіл ағашы өсіп тұр. Оның сирек бұтақтары Күн сәулесінен қорған бола алмайды. () 3. Бұл аумақ өте батпақты. Поляр күні де айға созылады, поляр түні де бірнеше айға созылады. Қысы ұзақ және суық, жазы қысқа және салқын. Ағаш өсімдіктері мүлдем жоқ деуге болады. Мүктер мен қыналар, саңырауқұлақтар, жидектер жиі кездеседі. ()

Оқушының «Материктер, Еуразия» бөлімшесі бойынша оқу жетістігінің картасы

Күтілетін нәтижелер	Орындау туралы белгі
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Физикалық картадан Еуразияны көрсетеді; дүние бөліктері: Еуропа мен Азияны атайды.	
2. Мұғалімнің көмегімен физикалық картадан Еуразия жағалауын шайып жатқан Солтүстік мұзды мұхит пен Атлант мұхитының теңіздерін көрсетеді;	
3. Мұғалімнің көмегімен физикалық картадан Еуразия жағалауын шайып жатқан Тынық мұхит пен Үнді мұхитының теңіздерін көрсетеді;	
4. Еуразия жер бедерінің пішіні, климаты, пайдалы қазбалары туралы түсінігі бар.	
5. Мұғалімнің көмегімен физикалық картадан Еуразияның теңіз, шығанақ, арал, түбек, тау, өзен, көлдерін көрсетеді.	
6. Еуразияның өсімдіктері мен жануарларын атайды.	
7. Еуразияның халқы мен олардың тұрмыс ерекшеліктерін атайды.	
8. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Еуропа мемлекетін (Ұлыбритания) көрсетеді; астанасын атайды.	
9. Мұғалімнің көмегімен зерделенген мемлекетпен шегаралас елдерді көрсетеді.	
10. Зерделенген мемлекет туралы түсінігі бар.	
11. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Азия мемлекеттерін (Қытай, Жапония) көрсетеді.	
12. Мұғалімнің көмегімен зерделенген мемлекетпен шегаралас елдерді көрсетеді.	
13. Зерделенген мемлекет туралы түсінігі бар.	

Күрделіліктің орташа деңгейі	
	1. Физикалық картадан Еуразияның географиялық жағдайын көрсетеді; дүние бөліктері: Еуропа және Азияны көрсетеді және атайды.
	2. Еуразия жағалауын шайып жатқан: Солтүстік мұзды мұхит пен Атлант мұхитын физикалық картадан көрсетеді.
	3. Еуразия жағалауын шайып жатқан Тынық мұхит пен Үнді мұхитының теңіздерінің физикалық картадан көрсетеді.
	4. Еуразияның жер бедері туралы сұрақтарға жауап береді, пайдалы қазбаларды атайды.
	5. Теңіздерді (Солтүстік, Оңтүстік-Қытай, Шығыс-Қытай, Сары, Каспий, Арал), шығанақтарды (Фин, Бенгал, Парсы), аралдарды (Ұлыбритания, Исландия, Жапон Симилиясы, Индонезия, Шри Ланка); түбектерді (Скандинавия, Апеннин, Балқан, Үндістан, Үндіқытай, Аравия, Кіші Азия), тауларды (Альпі, Пиреней, Апеннин, Гималай, Скандинавия), өзендерді (Висла, Дунай, Эльба, Хуанхэ, Янцзы, Инд-Ганг, Сырдария, Әмудария), көлдерді (Байкал, Балқаш) физикалық картадан көрсетеді, атайды.
	6. Еуразияның өсімдіктері мен жануарлары туралы сұрақтарға жауап береді.
	7. Еуразия халқы, олардың мәдениеті мен тұрмысы туралы сұрақтарға жауап береді.
	8. Еуропа мемлекеттерін (Ұлыбритания) саяси картадан көрсетеді, астанасын атайды.
	9. Зерделенген мемлекетпен шегаралас елдерді көрсетеді.
	10. Зерделенген мемлекет туралы сұрақтарға жауап береді.
	11. Саяси картадан Азия мемлекетін (Қытай, Жапония) көрсетеді, астаналарын атайды.
	12. Зерделенген мемлекетпен шегаралас елдерді көрсетеді.
	13. Зерделенген мемлекет туралы сұрақтарға жауап береді.
Күрделіліктің жоғары деңгейі	
	1. Физикалық картадан Еуразияның географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсетеді; кескін картада дүние бөліктері: Еуропа мен Азияның арасындағы шартты шегаралар сызады.

2. Еуразия жағалау көрінісін, Солтүстік мұзды мұхит пен Атлант мұхит теңіздерін физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
3. Еуразия жағалау көрінісін, Тынық мұхит пен Үнді мұхитының теңіздерін физикалық картадан көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
4. Еуразияның табиғи жағдайы, жер бедерінің пішінін, климатын, пайдалы қазбаларын сипаттайды.	
5. Теңіздерді (Солтүстік, Оңтүстік-Қытай, Шығыс-Қытай, Сары, Каспий, Арал), шығанақтарды (Фин, Бенгал, Парсы), аралдарды (Ұлыбритания, Исландия, Жапон Сицилиясы, Индонезия, Шри Ланка); түбектерді (Скандинавия, Апеннин, Балқан, Үндістан, Үндіқытай, Аравия, Кіші Азия), тауларды (Альпі, Пиреней, Апеннин, Гималай, Скандинавия), өзендерді (Висла, Дунай, Эльба, Хуанхэ, Янцзы, Инд-Ганг, Сырдария, Өмудария), көлдерді (Байкал, Балқаш) физикалық картада көрсетеді, атайды, кескін картада белгілейді.	
6. Еуразияның өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды.	
7. Еуразия халқына сипаттама береді, Еуразия халқын атайды, олардың мәдениеті мен тұрмысын сипаттайды.	
8. Саяси картада Еуропа мемлекетін (Ұлыбритания) көрсетеді; еуропалық мемлекеттердің астаналарын атайды.	
9. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсетеді.	
10. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша әңгіме құрастырады.	
11. Саяси картадан Азия елдерін (Қытай, Жапония) көрсетеді; астаналарын атайды.	
12. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсетеді және атайды.	
13. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша әңгіме құрастырады.	

«Еуропа мемлекеттері» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Тапсырмалар мазмұны
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Саяси картадан Еуропа мемлекеттерін көрсету; астаналарын білу.	<p><i>Ұлыбритания астанасы қай қала?</i></p> <p>А) Белфаст Ә) Эдинбург Б) Лондон</p> <p><i>Франция жағалауын қай теңіз суы шайып жатыр?</i></p> <p>А) Норвегиялық Ә) Жерорта Б) Солтүстік</p>
Күрделіліктің орташа деңгейі	
2. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсету.	<p><i>Дұрыс жауапты таңда.</i></p> <p>Финляндия ... шектеседі.</p> <p>А) Ресеймен, Швециямен, Германиямен Ә) Ресеймен, Швейцариямен, Норвегиямен Б) Ресеймен, Швециямен, Норвегиямен</p>
2. Саяси картадан Еуропа мемлекеттерін көрсету.	<p><i>Теңіздер мен олар жағалауын жуатын елдердің атаулары дұрыс көрсетілген нұсқаны тап.</i></p> <p>А) Норвегиялық, Балтық – Швеция Ә) Солтүстік, Жерорта – Ұлыбритания Б) Солтүстік, Балтық – Германия</p>

Күрделіліктің жоғары деңгейі											
<p>1. Саяси картадан Еуропа мемлекеттерін көрсету; астаналарын атау.</p>	<p><i>Картада Ұлыбритания, Франция, Германия мемлекеттерінің кескіні бойымен жүргіз. Олардың астаналарының атауларын жаз.</i></p> 										
<p>2. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша әңгіме құрастыру.</p>	<p><i>Сәйкестілікті анықта.</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 30%; text-align: center;"><i>Ел</i></th> <th style="text-align: center;"><i>Ерекшелігі</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Италия</td> <td>Порт қала – Венеция</td> </tr> <tr> <td>Болгария</td> <td>Неміс тілінде сөйлейді</td> </tr> <tr> <td>Франция</td> <td>Раушан майы алынатын раушан плантациялары</td> </tr> <tr> <td>Германия</td> <td>Парфюмерлік өнімдерімен танымал</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Ел</i>	<i>Ерекшелігі</i>	Италия	Порт қала – Венеция	Болгария	Неміс тілінде сөйлейді	Франция	Раушан майы алынатын раушан плантациялары	Германия	Парфюмерлік өнімдерімен танымал
<i>Ел</i>	<i>Ерекшелігі</i>										
Италия	Порт қала – Венеция										
Болгария	Неміс тілінде сөйлейді										
Франция	Раушан майы алынатын раушан плантациялары										
Германия	Парфюмерлік өнімдерімен танымал										

«Азия мемлекеттері» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Тапсырмалар мазмұны
Күрделіліктің төмен деңгейі	
<p>1. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсету.</p>	<p><i>Үнді жағалауын қай мұхиттың суы шайып жатыр?</i></p> <p>А) Атлант Ә) Тынық Б) Үнді</p>

2. Азиялық мемлекеттердің астаналарын атау.	<p>Моңғолия астанасы –</p> <p>А) Бейжің Ә) Токио Б) Ұлан-Батыр</p>
Күрделіліктің орташа деңгейі	
1. Саяси картадан Азия мемлекеттерін көрсету, астаналарын атау.	<p>Елдерді астаналарымен сәйкестендір</p> <p>Қытай Ұлан-Батыр Корея Дели Жапония Сеул Моңғолия Токио Үнді Бейжің</p>
2. Зерделенген мемлекетпен шекаралас елдерді көрсету.	<p>Қай мемлекеттің жағалауын Қара және Жерорта теңіздерінің суы шайып жатыр?</p> <p>А) Иран Ә) Түркия Б) Ауғанстан</p>
Күрделіліктің жоғары деңгейі	
1. Саяси картадан Азия мемлекеттерін көрсету.	<p>Қай мемлекетте теңіздік шеғара жоқ?</p> <p>А) Вьетнамда Ә) Таиландта Б) Лаоста</p>
2. Зерделенген мемлекет туралы қысқаша әңгіме құрастыру.	<p>Сөйлемдерді толықтыр.</p> <p>1. Қытайдың таулы ормандарында бамбук аюы – _____ мекендейді. 2. Хуанхэ (Сары) өзені _____ теңізіне барып құяды. 3. Моңғолияда _____ шөлі бар. 4. Моңғолия халқының басты кәсібі _____ болып табылады. 5. Жапония – _____ орналасқан мемлекет. 6. Жапониядағы ең биік тау – _____. 7. Жапонияда гүлшоқ құрастыру өнері _____ деп аталады.</p>

**«Қазақстан және оған таяу шет елдер»
бөлімшесі бойынша технологиялық карта**

Сабақ саны		22
Оқу мақсаттары (күтілетін нәтижелер)		
Күрделіліктің төмен деңгейі (тану)	Күрделіліктің орташа деңгейі (түсіну)	Күрделіліктің жоғары деңгейі (қолдану)
<p>1. Қазақстан Республикасын саяси картада көрсету; елдің астанасын және ірі қалаларын атау; Қазақстанның табиғат жағдайы мен ресурстарын атау; Қазақстанда тұратын халықтарды атау.</p> <p>2. Мұғалімнің көмегімен Ресейді саяси картада көрсету; елдің астанасын және ірі қалаларын атау; Ресейдің табиғат жағдайы мен ресурстарын атау; Ресейде тұратын халықтарды атау.</p> <p>3. Мұғалімнің көмегімен Өзбекстанды саяси картада көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Өзбекстанның табиғат жағдайы мен ресурстарын атау; Өзбекстанда тұратын халықтарды атау.</p>	<p>1. Қазақстан Республикасын саяси картадан көрсету; елдің астанасын және ірі қалаларын атау; Қазақстанның табиғат жағдайы мен ресурстары туралы; өсімдіктері мен жануарлары туралы; халқы туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>2. Ресейді саяси картада көрсету; елдің астанасын және ірі қалаларын атау; Ресейдің табиғат жағдайы мен ресурстары туралы; өсімдіктері мен жануарлары туралы; халқы туралы сұрақтарға жауап беру.</p> <p>3. Өзбекстанды саяси картада көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Өзбекстанның табиғат жағдайы мен ресурстары; өсімдіктері мен жануарлары; халқы туралы сұрақтарға жауап беру.</p>	<p>1. Қазақстан Республикасын саяси картада көрсету; елдің астанасын және ірі қалаларын атау; Қазақстанның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; өсімдіктері мен жануарлар әлемін сипаттау; алқына сипаттама беру.</p> <p>2. Ресейді саяси картада көрсету; Ресейдің географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; Ресейдің халқына сипаттама беру.</p> <p>3. Өзбекстанды саяси картадан көрсету; астанасын және ірі қалаларын атау; Өзбекстанның географиялық жағдайын, табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау; Өзбекстанның халқына сипаттама беру.</p>

Сөйлеу тілдік-коммуникативтік қызмет. Сұрақтарға жауап беру, диалогқа, әңгімеге қатысу. Ұсынылған жоспарға, сызбаға сәйкес сипаттама әңгіме құрастыру.
Сөздер және сөз тіркестері. Қазақстан, жақын шетел елдер, жер бедері, климат, шөл, шөлейт, дала, кең жапырақты ормандар, қылқан жапырақты ормандар, тау бөктері, өзен аңғарлары, кәсіптік балықтар, ұлттық саябақтар, халық, көпұлтты мемлекет.
Практикалық қызмет. Оқулықпен, атласпен, кескін карталармен жұмыс.
Пәнаралық байланыстар. Жаратылыстану (жауын-шашын). Математика (күннің биіктігі, судың температурасын өлшеу). Оқу және сөйлеу тілін дамыту (жұмбақтар, мақал-мәтелдер, ырымдар). Қазақ тілі (сөздік сөздер).
Құрал-жабдықтар. Оқулық, атлас, кескін карталар, жеке тапсырмалары бар карточкалар, дидактикалық және иллюстрациялық материалдар, презентациялар.

«Қазақстан және таяу шет елдер» бөлімшесі бойынша үлгілік бақылау сұрақтары мен тапсырмалары

Бағалау критерийлері	Бағалау критерийлері
	Күрделіліктің төмен деңгейі
1. Саяси картадан Ресейді көрсету.	<i>Ресей жерінің аумағы бойынша әлемде нешінші орын алады?</i> 1) бірінші 2) үшінші 3) бесінші 4) алтыншы
2. Саяси картадан Қазақстан Республикасын көрсету.	<i>Қазақстанмен шекаралас елдердің астын сыз.</i> Литва, Түрікменстан, Қырғызстан, Беларусь, Украина, Ресей, Грузия, Өзбекстан.
	Күрделіліктің орташа деңгейі
1. Саяси картада Балтық елдерін көрсету; елдердің астаналары мен ірі қалаларын атау.	<i>Сөйлемдерді толықтыр.</i> Балтық теңізінің жағалауында орналасқан елдер Балтық елдеріне жатады. Бұллар _____. Эстония астанасы – _____, Латвия астанасы – _____, Литва астанасы – _____.

2. Ресейдің табиғат жағдайы мен ресурстарын сипаттау.	Ресейдегі ең көп таралған ағашты көрсет. 1) балқарағай 2) қайың 3) қарағай 4) емен
Күрделіліктің жоғары деңгейі	
1. Ресейді саяси картадан көрсету; географиялық жағдайын сипаттау.	Ресейдің қай елдермен құрлықтық шекарасы бар? 1) Тәжікстан 2) Швеция 3) Армения 4) Норвегия Ресейдің қай елдермен теңіздік шекарасы бар? 1) Иранмен 2) Қытаймен 3) АҚШ-пен 4) Молдавиямен
2. Саяси картадан таяу шет елдерді көрсету, астаналарын атау.	Елдерді астаналарымен сәйкестендір. А) Грузия Кишинев Б) Армения Минск В) Молдавия Ереван Г) Белоруссия Тбилиси Д) Литва Ашхабад Е) Түрікменстан Вильнюс

Оқушының «Қазақстан және таяу шет елдер» бөлімшесі бойынша оқу жетістігінің картасы

Күтілетін нәтижелер	Орындау туралы белгі
Күрделіліктің төмен деңгейі	
1. Саяси картадан Қазақстанды көрсетеді, оның астанасын атайды; жер бедері, табиғаты мен климаты туралы түсінігі бар; Қазақстанда тұратын халықтарды атайды.	
2. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Ресейді көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	

3. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Өзбекстанды көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
4. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Түрікменстанды көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
5. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Тәжікстанды көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
6. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Қырғызстанды көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
7. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Грузияны көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
8. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Өзірбайжанды көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
9. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Ариенияны көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
10. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Молдованы көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
11. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Украинаны көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
12. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Белорусьті көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
13. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Эстонияны көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
14. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Латвияны көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	
15. Мұғалімнің көмегімен саяси картадан Литваны көрсетеді, оның астанасын атайды; елдің табиғат жағдайы мен климаты, халқы туралы түсінігі бар.	

Күрделіліктің орташа деңгейі	
1. Саяси картадан Қазақстан Республикасын көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Қазақстанның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
2. Саяси картадан Ресейді көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Ресейдің табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
3. Саяси картадан Өзбекстанды көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Өзбекстанның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
4. Саяси картадан Түрікместанды көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Түрікместанның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
5. Саяси картадан Тәжікстанды көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Тәжікстанның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
6. Саяси картадан Қырғызстанды көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Қырғызстанның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
7. Саяси картадан Грузияны көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Грузияның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
8. Саяси картадан Өзірбайжанды көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Өзірбайжанның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
9. Саяси картадан Арменияны көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Арманияның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
10. Саяси картадан Молдованы көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Молдованың табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
11. Саяси картадан Украинаны көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Украинаның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	
12. Саяси картадан Белорусьті көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Белорусьтің табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.	

<p>13. Саяси картадан Эстонияны көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Эстонияның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.</p>	
<p>14. Саяси картадан Латвияны көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Латвияның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.</p>	
<p>15. Саяси картадан Литваны көрсетеді, оның астанасын, ірі қалаларын атайды; Литваның табиғат жағдайы, ресурстары, өсімдіктері, жануарлары, халқы туралы сұрақтарға жауап береді.</p>	
<p>Күрделіліктің жоғары деңгейі</p>	
<p>1. Саяси картадан Қазақстан Республикасын көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Қазақстанның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>2. Саяси картадан Ресейді көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Ресейдің географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>3. Саяси картадан Өзбекстанды көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Өзбекстанның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>4. Саяси картадан Түрікменстанды көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Түрікменстанның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>5. Саяси картадан Тәжікстанды көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Тәжікстанның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>6. Саяси картадан Қырғызстанды көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Қырғызстанның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	

<p>7. Саяси картадан Грузияны көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Грузияның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>8. Саяси картадан Әзірбайжанды көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Әзірбайжанның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>9. Саяси картадан Арменияны көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Арменияның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>10. Саяси картадан Молдованы көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Молдованың географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>11. Саяси картадан Украинаны көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Украинаның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>12. Саяси картадан Белорусті көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Белорустің географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>13. Саяси картадан Эстонияны көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Эстонияның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>14. Саяси картадан Латвияны көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Латвияның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	
<p>15. Саяси картадан Литваны көрсетеді, астанасы мен ірі қалаларын атайды; Литваның географиялық орналасуын, табиғи жағдайларын, ресурстарын, өсімдіктер мен жануарлар әлемін сипаттайды; халқына сипаттама береді.</p>	

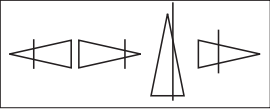
Арнайы білім беру ұйымдарының педагогіне арналған сабақ жоспары немесе қысқа мерзімді жоспар

(білім беру ұйымының атауы)

Бөлім:	Материктер	
Педагогтің аты-жөні:		
Күні:		
Сынып:	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақ тақырыбы	Африка. Географиялық жағдайы	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	<p>8.3.2.1. Жартышарлар физикалық картасында Африканың географиялық жағдайын және жағалау көрінісін көрсету.</p> <p>8.3.2.2. Мадатаскарды, Сомали түбегін физикалық картадан көрсету, атау, кескін картада белгілеу.</p> <p>8.3.2.3. Жерорта теңізін, Қызыл теңізді физикалық картада көрсету, атау, кескін картада белгілеу.</p>	
Сабақтың мақсаты	<ol style="list-style-type: none"> 1. Континенттердің атауларын білім алушылардың есіне түсіру. 2. Жартышарлардың физикалық картасындағы Африканың географиялық жағдайымен таныстыру. 3. Қабырға картасымен, атласпен жұмыс істеуді, кескін карталарды толтыруға үйрету. 4. Материктерді олардың аумақтарының кескіні мен өлшемдері бойынша салыстыруға үйрету. 5. Қабырғалық, үстелдік және кескін карталармен жұмыс істеу кезінде кеңістіктік талдауды, еркті зейінді және ұсақ моториканы дамыту. 6. Сөздік қорын жаңа сөздермен толықтыру, әңгіме құрастыруда білім алушылардың байланыстырып сөйлеу тілін дамыту. 7. Жеке тапсырмаларды орындау, кескін картаны толтыру кезінде ұқыптылыққа, өздігінен толтыра білуге тәрбиелеу. 	

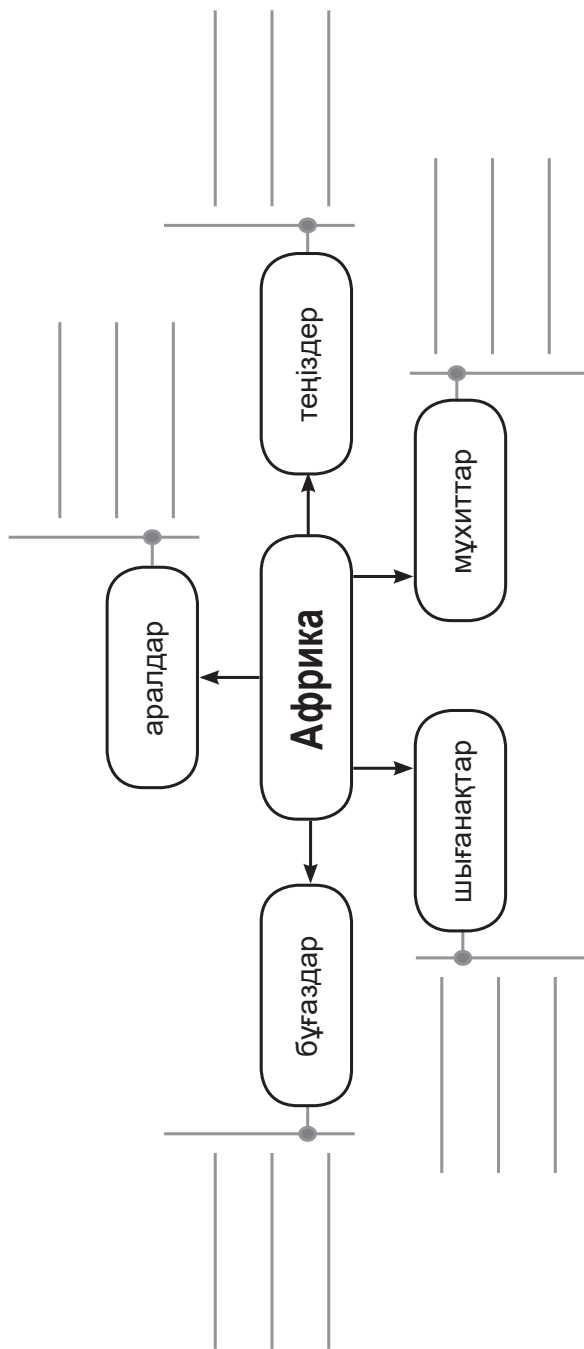
Сабақ барысы				
Сабақ уақыты	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Ұйымдас- тыру ке- зеңі (2 мин.)	Оқушыларды қарсы алады. Сабаққа дайындығын тексереді. Өлең оқиды. Сұрақ қояды – Табиғатты зерттеу үшін қандай қасиеттер қажет?	Мұғаліммен амандасады. Табиғат Аптын бесік табиғатты сүйемін, Оның ыстық отына да күйемін. Қырлы-сырлы бояуына көз тастап, Жер-Ананы қастерлеумен өтемін. (Асанова Ботмағез)	«Қол соғу» ФБ төсілі	Тақтада өлең жазылған күйді е берілген
Бар білімді езектен-діру (3 мин.)	Үй тапсырмасын тексеру. Сараланған сұрақтар қояды.	Күрделіліктің төмен деңгейі Сұраққа жауап береді: Мұхиттар мен қоршалған құрлықтың үлкен бөлігі қалай аталады?	Күрделіліктің орташа деңгейі Сұраққа жауап береді: 1. Дүниежүзілік мұхит қанша мұхиттан тұрады? 2. Картадан мұхиттарды көрсетіндер.	Жарты-шарлар картасы
			«Сұхбат» төсілі ФБ төсілі	
			Күрделіліктің жоғары деңгейі Сұраққа жауап береді: 1. Жер шарындағы барлық мұхиттардың аттарын атаңдар. 2. Картада ең үлкен мұхитты, ең суық, ең кішкентай, ең тұзды мұхитты көрсетіңдер.	

	<p>Сұрақ қояды:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дүниежүзілік мұхитты 4 мұхитқа не бөледі? <p>Жауаптар ұсынады:</p> <ul style="list-style-type: none"> - теңіздер; - материктер; - экватор. 	<p>Дұрыс жауапты табуға қатысады.</p>	<p>« Қ о л ш а п а - лақтау» ФБ тәсілі.</p>	<p>Слайд – сұрақтар, жауаптар</p>
<p>Негізгі кезең (20 мин.)</p>	<p>1. Сабақ тақырыбына кіріспе: – Бүгін біз бір материк туралы оқимыз. Оның атауын білу үшін «материкті жинандар» тапсырмасын орындау керек. - Африка туралы не білеміз?</p>		<p>2-3 бөліктен тұратын сурет (пазл) жинайды;</p>	<p>3-5 бөліктен тұратын сурет (пазл) жинайды;</p>
	<p>2. Сабақтың тақырыбын хабарлайды.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жарты шар картасынан бөліктерден жиналған материкті табыңдар. Оның атын оқыңдар. <p>Тақтаға сабақтың тақырыбын «Африка» деп жазады.</p>	<p>Білім алушылармен бірге қайталайды.</p>	<p>Сұраққа жауап береді.</p>	<p>Сұраққа жауап береді.</p>
				<p>Жарты шарлар картасы, дөптер, Африка материгінің бөліктері.</p>

	<p>Біз Африканың географиялық орналасуын, жағалаулардың кескінін қарастырамыз, материкке жақын қандай аралдар бар екенін, оны қандай мұхит суы шайып жатқанын білетін боламыз.</p> <p>3. Оқулықпен жұмыс. Мәтінді тыңдауды ұйымдастырады. Мультимедиялық оқу презентациясының слайдтарын түсіндіретін мәтінді оқу.</p>	<p>Мұғалімнің мәтін оқуын қадағалайды.</p>	<p>Мәтіннің жеке бөліктерін таңдап оқиды.</p>	<p>Мәтіннің жеке бөліктерін таңдап оқиды.</p>	<p>«Тілдік бағалау» фор-мативті бағалау тәсілі.</p>	<p>Оқулық 22-23 б. Африканың физикалық картасы</p>
	<p>Физикалық картадан географиялық нысандарды көрсетеді. Мәтін бойынша сараланған сұрақтар қояды.</p> <p>4. Түзету кідірісі: диаграмма карталарымен жұмыс. – Ұсынылған карточкадағы графикалық суреттердің қайсысы Африка материгіне ұқсайды?</p>	<p>Картамен жұмыс істейді. Олар сұраққа жауап береді: Африка қандай геометриялық фигураны еске түсіреді?</p>	<p>Олар сұраққа жауап береді: Материктің қай бөлігі кеңірек?</p>	<p>Олар сұраққа жауап береді: Материкті (ортасынан) кесіп өтетін сызық қалай аталады?</p>	<p>«Африка материгі» презентациясы.</p>	<p>Карточка</p>

Динамикалық үзіліс (2 мин.)	Физикалық сергіткіш жаттығуларды көрсетеді. 5. Физикалық картамен жұмысты ұйымдастырады.	Мұғалім жасаған жаттығуларды қайталайды.		
	6. Кескін картамен жұмыс жасау. – Атластың 36-бетін ашыңдар. Оқулықтың 23-бетіндегі тапсырманы оқыңдар.Кескін картаны толтырыңдар.	Африканы тауып, көрсетеді. Мадагаскар аралы, Сомали түбегі, Сомали түбегін табады.	Олар Африканы Еуразиядан, бұғаздан, Мадагаскар аралынан, Сомали түбегінен бөлетін теңіздердің аттарын тауып, картадан оқиды.	Материктің физикалық картасы
Оқылған материалды бекіту (13 мин.)	Ұжымдық жұмысты ұйымдастырады: – Біз Африканың айналасында қиялмен саяхат жасаймыз. Оқулықтың 23-бетіндегі тапсырманы оқыңдар. Бастапқы нүктені табыңыз саяхатты қайдан бастаймыз. Жол бойында кездесетін географиялық нысандарды атаңдар.	Кескін картада Сомали түбегі, Жерорта және Қызыл теңіздердің атауын жазады.	Кескін картада Сомали түбегі, Жерорта және Қызыл теңіздері мен Гибралтар мен Мозамбик бұғаздарының атауын жазады.	Африканың кескін картасы
	Сыныптастарының картасын қадағалайды. Географиялық нысандардың атауларын қайталайды.	Саяхат маршруттың картаға салуы. Географиялық нысандардың атауларын оқы.	«Қол шапалақтау» формативті бағалау тәсілі	Материктің физикалық картасы, оқулық.

	Сызбаны толтыру бойынша топтық жұмысты ұйымдастырады. – Біз екі командаға бөлінеміз, сызбаны бірінші толтырған команда жеңеді.	Тақтадағы сызбаны бірге толтырады.	«Қол шапалақтау» фор-мативті бағалау тәсілі	Тақтада 73-беттегі сызба көрсетілген.
Үй жұмысы (2 мин.)	Үй тапсырмасын орындау бойынша нұсқаулық береді.	Оқулықтағы 23-беттегі жазбаша тапсырманы толық орындау.		Күнделік
Сабақты қорытындылау Рефлексия (3 мин.)	Сабақты қорытындылайды. Зерделенген материалды түсінуге сұрақтар қояды: – Ата-анаңа және достарыңа Африка туралы не айтар едіңдер? Білім алушыларды бағалайды.	Сұраққа жауап береді. Сабақтың үстінде өз жұмысын бағалайды.	«Плюс-минус-қызықты тәсілі» ФБ тәсілі	

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. «География» пәні бойынша аналитикалық материалдар. Аналитикалық материалдар. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім беру академиясы, 2015.

2. География. Энциклопедия для детей. – М.: Махаон, 2000.

3. Егорова Н. Л. Обучение школьников с нарушением интеллекта основам географии: Учебно-методическое пособие. – Курган: Изд-во Курганского гос. ун-та, 2012.

4. Кабелка И. В. Методика обучения географии учащихся вспомогательной школы. – Мн.: БГПУ, 2006. – 53-б.

5. Лифанова Т. М., Подвальная Е. В. Пути создания и применения мультимедийных презентаций на уроках географии в специальных коррекционных школах VIII вида// Коррекционная педагогика. – 2010. – №4. – 36-б.

6. Негізгі мектеп оқушыларының жаратылыстану циклі пәндері бойынша функционалдық сауаттылығын қалыптастыру ерекшеліктері. Әдістемелік құрал. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім беру академиясы, 2013.

7. Подвальная Е. В. К вопросу об использовании компьютерных технологий на уроках географии и естествознания в специальной (коррекционной) школе VIII вида// «Организация и содержание образования детей с нарушениями развития» халықаралық коньференция материалдары. – М., 2008. – 412-418-б.

8. Сухаревская Е. Ю. Окружающий мир: справочник для ученика начальной школы. – Ростов-н-Д.: Легион, 2010.

Мазмұны

Кіріспе	3
«География» оқу-әдістемелік кешен құрылымының ерекшеліктері	4
<i>1-қосымша.</i>	
Арнайы білім беру ұйымдарының педагогіне арналған күнтізбелік-тақырыптық жоспар	8
<i>2-қосымша.</i>	
«География» пәні бойынша оқыту үдерісінің жобасы.....	20
<i>3-қосымша.</i>	
Арнайы білім беру ұйымдарының педагогіне арналған сабақ жоспары немесе қысқа мерзімді жоспар	68
Пайдаланған әдебиеттер	75

Оқу басылымы

**Халыкова Бағлана Сансызбаевна
Рыжкова Алла Дмитриевна**

ГЕОГРАФИЯ

Зерде бұзылыстары бар балаларға арналған арнайы мектептердің (сыныптардың) 8-сыныбына арналған әдістемелік құрал

Редакторы Г. Ж. Есенжолова
Компьютерде беттеген Э. А. Айтқұлова

Басуға 12.07.2023 қол қойылды.
Есептік баспа табағы 4,75. Шартты баспа табағы 4,42.
Пішімі 60x84 ¹/₁₆. Офсеттік қағаз